UCLA
Archive of the Yiddish Literary Journal Kheshbn

Title
Kheshbn No. 3 - October 1952 - Journal

Permalink
https://escholarship.org/uc/item/9zx6v49n

Journal
Archive of the Yiddish Literary Journal Kheshbn, 3(1)

Publication Date
1952

Copyright Information
Copyright 1952 by the author(s). All rights reserved unless otherwise indicated. Contact the author(s) for any necessary permissions. Learn more at https://escholarship.org/terms

Peer reviewed

eScholarship.org Powered by the California Digital Library
University of California

דריטער 3 נומער

רעדאַקטירט:

י. פרידלאַנד • א. באַביטש

ארויסגעגעבן פון

לאָס אַנגעלעסער יידישער קולטור קלוב

לאָס אַנגעלעס, קאַליפאָרניע • אָקטאָבער 1952 • ה׳תשי״ג

באַאַמטע און אַקטיוו פון ל. א. יידישן קולטור קלוב

פאַר דעם יאָר תשי״ג — 1952-53

ה. רויזענבלאַט ....ערן פרעזידענט

י. פרידלאַנד ....פרעזידענט

א. באַביטש ....וויצע פרעזידענט

א. אייעראַף ....וויצע פרעזידענט

מ. ל. קאַפּעלאַף ....פינאַנץ סעקרעטאַר

א. שוואַרץ ....קאַסירער

מיני שוואַרץ ....פּאַרטאַקאָל סעקרעטאַר

ש. בריינין ....ענגלישער סעקרעטאַר

שלמה און ציליע צוקערמאַן ....קלוב פאַרוואַלטער

י. סקאַקאָווסקי ....בריוו פאַרוואַלטער

נ. אזאלין ....—..........ביבליאָטעק און ארכיוו

מ. ווינאַרסקי ....טראַסטי

5130
A1445
1954

אינהאַלט

ל. א. יידישער קולטורקולטור קלוב — — —
י. פרידלאַנד, פרעזידענט, מ. ל. קאַפּילאָף, סעקר.

„חשבון" און זיינע אויפגאַבן — — — — — — — — רעדאַקציע

דער אַפּרוף פון דער פּרעסע אויף דעם זשורנאַל „חשבון" פון 1951

דוד פּינסקי דער גלויביקער — ליד
(צום 80־יאָריקן יובל פון פּינסקי — — — — — ה. רויזענבלאַט

אָרגאַניזירטע יידישע קהילה אין לאָס אַנגעלעס — — — — — י. פ.

רשימה פון ליטעראַרישע שבת־צו־נאַכטן פון 26טן זמן פון קלוב 52־1951
קולטורעלע מאַנטיקס

יידישע ביבליאָטעק ביים קלוב — — — — — — — — ס. רובין

וואָס איז דער מער מיט די יידישע יידן אין ל. א.? — — — י. פרידלאַנד

געזעלשאַפטלעכע און קולטור כראָניק

אינסטיטוט פאַר יידישער דערציאונג — — — — — — — יעקב ניומאַן

חיים שוים יום טוב אין לאָס אַנגעלעס — — — — — — — א. דובין

אויפבוי גרופּע — — — — — — — — — — ה. אבראמס

יידישע קולטור טעטיקייט ביים ים — — — — — — — — מ. פּאגארעלסקי

ה. רויזענבלאַט בוך און יובל קאָמיטעט — — — — — — ס. קארפּמאַן

דוד עדעלשטאט בוך קאָמיטעט — — — — — — — — — א. כ.

די 6טע יאָריקע שטאַט קאָנפערענץ פון „ייווא" — אַן אָוונט מיטן דיכטער
שטיינגארט — מיטל־שול קאָנצערט — י. ל. מאלאמוט ווערט אַ תושב אין ל. א.

ש. ברייַנין צו זיין 75־יאָריקן געבוירן־טאָג — — — — מ. ל. קאפּעלאף

באַגריסונגס־בריוו פון יוסף שפּיגלמאַן, ראוז באלאט און סערע מענדעל.

אין אנדענק פון אונדזערע פאַרשטאָרבענע — הזכרה אָוונטן נאָך
ישראל אָסמאַן און לאה קאפּעלאוויץ־האָפמאַן.

די נייעסטע דערשינענע ביכער פון לאָס אַנגעלעסער שרייבער.

לאָס אַנגעלעסער יידישער קולטור קלוב

אין דעם היינטיקן נומער „חשבון" ווילן מיר ניט מאריך זיין וועגן דעם קולטור קלוב און זיינע אויפגאַבן. האָבן מיר דאָך אין אונדזער יובל־בוך, „חשבון" פון לעצטן יאָר, געגעבן אַ געשיכטלעכן איבערזיכט פון פינף־און־צוואנציק יאָר לאָס אַנגעלעסער יידישער קולטור קלוב. ווילן מיר, לכן, זיך ניט ווידערהאָלן און איבערשיקן דעם פאַראינטערעסירטן לייענער, צום יובל־נומער „חשבון" אין וועלכן ס'איז פרטימדיק באַהאַנדלט געוואָרן דער לעבן און ווירקן פון יידישן קולטור קלוב אין לאָס אַנגעלעס, פאַר דעם לעצטן פערטל יאָרהונדערט.

אין דעם היינטיקן נומער „חשבון" וועט דער לייענער געפינען אַ גענויע רשימה פון די אַלע קולטור אָוונטן און טעטיקייטן, וואָס דער קלוב האָט דורכגעפירט אין משך פון לעצטן זמן, 1951־52. פון דעם אַליין קען מען זיך שאַפן אַ קלאָרן באַגריף, אַז אונדזערע טויער ביים קולטור קלוב, זיינען נישט אָפּגעשטאַנען, נישט מיד געוואָרן נאָר, וואָך איין וואָך אויס, ממשיך געווען די טואונגען, ווי אין די פריערדיקע יאָרן, און זיך באַשעפטיקט מיט אַ פאַרצווייגטער יידישער קולטור אַקטיוויטעט.

מיט דער דערעפענונג פון דעם נייעם זמן תשי"ג 1952־53, טרעט אַריין דער קלוב אין זיין 27טן יאָר פון זיין גלאָררייכן עקזיסטירן. ווי אַלע יאָר, וועלן מיר, אויך דעם יאָר, זוכן אויסצוברייטערן אונדזער אַקטיוויטעט, פאַרמערן אונדזער מיטגלידערשאַפט און פאַראינטערעסירן וואָס מערער באַזוכער צו אונדזערע קולטורעלע און ליטעראַרישע צוזאַמענקונפטן.

לאָס אַנגעלעס איז געוואָרן דער צויבער־רוף צו וועלכן עס ציען זיך צענדליקער טויזנטער מענטשן, און צווישן זיי אַ גאַנץ באַדייטנדיקע צאָל יידישע יידן, פון פאַרשידענע שטעט איבערן לאַנד, און ווען זיי קומען אַהערצוצו און אָרדענען זיך איין דאָ, איז . . . „לא על הלחם לבדו יחיה האדם" . . . זוכן זיי אַ גייסטיק ווינקל וואו זיי זאָלן קולטורעל ביכולת זיין אויסצולעבן זיך אין אַ יידישער גייסטיקער סביבה. אָט די יידישע יידן, ווענמעס גלויבן און רעליגיע, אויב איר ווילט, איז יידישע קולטור אין אַלע אירע מאַניפעס־טאַצעס, דאַרפן באַטראַכטן דעם יידישן קולטור קלוב, פאַר זייער היים און סביבה . . . מחמת דאָ ווערט אויפגענומען דאָס יידיש בוך, אויסגעזונגען דאָס יידישע פאָלקס ליד, פאַרגעטראָגן יידישע מוזיק און קונסט און אַלץ וואָס גייט אַריין אין דעם רייסטער פון אונדזער יידישער קולטור . . .

ס'איז כסדר געווען אונדזער וואונטש אַז, אָט די יידישע יידן וועלכע זיינען ניט פאַרפּאַנצערט אין אַ פּאַרטייאישער דאָגמא און האָבן אַן אָפענעם אויער און אַ וואַרם האַרץ, פאַר אַלץ וואָס איז עכט יידיש קולטורעל אין אונדזער לעבן, זאָלן ווערן שותפים אין אונדזער טואונג.

אונדזערע טירן זיינען ברייט אָפן פאַר יעדן איינעם וואָס באַטראַכט זיך ווי אַ דענקענדיקער „ייד און מענטש".

שליסט זיך, לכן, אָן אין דעם איינציקאַרטיקן לאָס אַנגעלעסער יידישן קולטור קלוב.

י. פרידלאנד, פרעזידענט
מ. ל. קאפעלאף, סעקרעטאַר

„חשבון” און זיינע אויפגאַבן

לעצטן יאָר, 1951, אין חודש אָקטאָבער, האָט דער לאָס אַנגעלעסער יידישער קולטור קלוב געפייערט זיין 25 יאָריקן יובילייִ. צו אָט דער פייערלעכער געלעגנהייט האָט דער קולטור קלוב אַרויסגעגעבן אַ זאַמלונג חשבון” מיט אַ היפשע צאָל אַרטיקלען פון היגן יידישן געזעלשאַפטלעכן און קולטור לעבן; די וויכטיקע יידישע קולטור אינסטיטוציעס, פון אַלע ריכטונגען, זיינען געווען פאַרטראָטן. איבערלייענענדיק יענעם זשורנאַל, האָט דער לייענער זיך געקאָנט שאַפן אַ קלאָרן באַגריף, וועגן די פאַרצווייגטע און עקשנות׳דיקע טעטיקייטן פון די קולטור גרופן און אָרגאַניזאַציעס; און האָבן אויך געקענט זען פאַר זיך דעם פּרצוף־פּנים פון אונדזער וואַקסנדיקן קולטור שעפערישן ישוב.

דער איצטיקער זשורנאַל „חשבון” איז דער דריטער פון דעם מין, וואָס דער קלוב האָט אַרויסגעגעבן. דער ערשטער נומער איז דערשינען, יאַנואַר 1946, צום חנוכת הבית פון קלוב. דער צווייטער נומער „חשבון” איז דערשינען אָקטאָבער 1951, צו דער פייערונג פונם 25 יאָריקן יובילייִ פון קלוב; און מיט דעם איצטיקן, 3טן נומער, וועט „חשבון” ווערן אַ יערלעכע דערשיינונג, צו דער דערעפענונג פון יעדן נייעם זמן, פון יידישן קולטור קלוב.

ווי אין די פריערדיקע אויסגאַבן, וועלן מיר אויך אין דעם נומער, פּרובירן אינפאָרמאַטיוו באַלויכטן דאָס יידיש געזעלשאַפטלעך און קולטור לעבן דאָ אין שטאָט. באַזונדערס איצט, ווען פאַר די לעצטע עטלעכע יאָר איז די יידישע לאָס אַנגעלעס געבליבן אָן אַ שמץ אפילו פון אַ יידיש געדרוקט וואָרט; באַטראַכטן מיר, לכן, די אויסגאַבע פון „חשבון” פאַר אַ באַזונדער וויכטיקן בייטראָג צו די בלעטער געשיכטע פון אונדזער היגן יידישן געזעלשפטלעכן און קולטור לעבן.

אמת מיר גייען זיך ניט פאַרמעסטן אָדער פאַרגלייכן מיט די ליטעראַרישע זשורנאַלן וואָס דערשיינען אין ניו יאָרק אָדער אַנדערשוואו, ספּעציעל פאַר ליטעראַטור און קריטיק; ניט דאָס איז די אויפגאַבע אָדער ציל פון „חשבון”. מיר ווילן אין די דאָזיקע יאָרלעכע אויסגאַבן, בלויז פאַררעגיסטרירן און באַלויכטן די וויכטיקסטע קולטורעלע דערשיינונגען און דערגרייכונגען אין אונדזער היגן יידישן ישוב. מיט די זשורנאַלן „חשבון” פילן מיר אויס אַ באַשטימטן חלל אין אונדזער היגער יידישער געזעלשאַפטלעכקייט, און מיר האָפן זיי וועלן דינען ווי אַ וויכטיקער פאָרש מאַטעריאַל צו דער געשיכטע פון אונדזער גרויס־וואַקסנדיקן יידישן ישובביים פּאַסיפיק.

מיר ווילן האָפן אַז די יידישע קולטור עסקנים, וועלן איינזען און אָנערקענען די וויכטיקייט פון אַזעלכע לאָקאַלע אויסגאַבן, און וועלן מיט נאָענטער מיטאַרבעטערשאַפט און קאָאָפּעראַציע דערמעגלעכן אויסברייטערן, פאַרטיפן און פאַרגרעסערן אָט די יערלעכע אויסגאַבן פון „חשבון”.

רעדאַקציע.

וואָס די יידישע פרעסע האָט געהאַט צו זאָגן וועגן דעם זאַמל־בוך „חשבון", אַרויסגעגעבן צום 25טן יובילײ פון ל. א. יידישן קולטור קלוב

זעלטן ווען די יידישע פרעסע אונדזערע שײנקט וועלכע ס'איז אויפמערקזאַמקייט צו אַ יובל־בוך פון אַן אָרגאַניזאַציע, באַזונדערס פון אַ פּראָווינץ שטאָט. מערסטנס קומט מען אָפּ מיט אַ פּאָר שורה'דיקע באַמערקונגען. מיר זיינען געווען אנגענעם איבערראַשט צו געפינען, סיי אין צייטונגען און סיי אין זשורנאַלן, גרעסערע און קלענערע אָפּהאַנדלונגען וועגן אונדזער זשורנאַל „חשבון" פון לעצטן יאָר. מיר וועלן ברענגען דאָ אייניקע אויסצוגן און באַמערקונגען.

אויסצוגן פון אַ גרעסערן אַרטיקל אין „פאָרווערטס" מכוח דעם יובל בוך „חשבון" פון דעם חשובן געלערנטן און היסטאָריקער

יעקב לעשצינסקי

דער בוך וועגן וועלכן איך שרייב דאָ היינט, טראָגט זייער אַ וואָכעדיקן נאָמען: „חשבון". אָבער איך האָב אים געלייענט מיט אַ גרויסן אינטערעס; ווייל וואָכעדיק איז נאָר דער נאָמען, אָבער דער אינהאַלט איז זייער יום־טוב'דיק. עס איז יום־טוב'דיק ניט אין דעם זין וואָס ער ברענגט גרויסע בשורות, אָדער זאָגט אונדז צו גרויסע גליקן. פאַרקערט, ער דערציילט אַ סך טרויעריקע זאַכן, און דאָך איז ער יום־טוב'דיק. ער באַווייזט, ערשטנס, אַז ס'זיינען ביי אונדז פאַראַן איבערגעגעבענע פאָלקס־מענטשן, וועלכע ווערן ניט מיד, ניט סתם צו פרעדיקן יידישע קולטור־אַרבעט, נאָר טאַקע צו טאָן אַרבעט, טאַקע זיך זעלבסט איינשפּאַנען און האָרעווען און שאַפן אינסטיטוציעס און אָרגאַניזאַציעס, אין דער האָפענונג, אַז טאָמער וועט זיך עפּעס איינגעבן.

און אָט דער דאָזיקער „חשבון" דערציילט וועגן אַ העכער צענדליק אינסטיטוציעס אין אַ שטאָט וואָס האַלט אין איין וואַקסן — לאָס אַנדזשעלעס. צוריק מיט צוואַנציק יאָר זיינען אין דער דאָזיקער שטאָט געווען נאָר 75 טויזנט יידן. לויט דעם „חשבון", קומט אויס, אַז ס'זיינען דאָ אין דער דאָזיקער שטאָט 250 טויזנט יידן.

און נאָך איין זאַך, וועלכע האָט מיך אַזוי שטאַרק פאַראינטערעסירט: אַ ביכל פון ניט מער ווי עטלעכע און זיבעציק זייטלעך, אָבער דאָס איז אַ שפּיגל פון 25 יאָר יידישע קולטור־אַרבעט, אַ שפּיגל פון 25 יאָר קולטור־אָנשטרענגונגען און, ליידער, פון אַ סך גרויסע מפּלות. אָבער ניט בלויז פון מפּלות, נאָר אויך פון געווינסן. די מפּלות זיינען קלאָרע, וואַרפן זיך אין די אויגן, ווייזן וואוהין דאָס יידישע לעבן גייט אין אַמעריקע. די געווינסן זיינען שוואַכע, קאָמפּראָמיסן, וועלכע לערנען אונדז ווי זיך צופּאַסן צו די געענדערטע באַדינגונגען, ווי ניט גלייך אויפגעבן פּאָזיציעס, נאָר זיי פאַרטיידיקן ביז צום לעצטן מאָמענט; ווייל די פאַרטיידיקונג אַליין איז אַ שעפערישע אַרבעט און לאָזט געוויסע שפּורן.

דער קולטור־קלוב איז דער מחותן, אָבער דער אינהאַלט איז אַ סך רייכער, ווי נאָר די געשיכטע פון די 25 יאָר טעטיקייט פון קלוב. דער בוך דערציילט וועגן שולן און וועגן ביבליאָטעקן און וועגן העכערע יידישע לערן־אנשטאלטן און וועגן יידישן צענטער און וועגן נאָך אַנדערע אינסטיטוציעס.

לאָס אַנדזשעלעס קאָן זיך באַרימען מיט אַ ביוראָ פון יידישער דער־ציאונג. אין איר רשות געפינען זיך 70 שולן מיט העכער 11 טויזנט קינדער. די ביוראָ פונקציאָנירט שוין 15 יאָר און טוט זייער ניצלעכע אַרבעט. די ביורא האָט אָן אויג אויף אַלע שולן אין זין פון אינספעקציע און זאָרג פאַר מאַטעריעלער שטיצע. די ביורא האָט דירעקט אונטער איר אָנפירונג פיר העברייאישע און יידישע מיטל־שולן און אַ נעץ קינדער־גאָרטנס. די וויכ־טיקייט פון אַזאַ צענטראַלער אינסטיטוציע פאַר דערציאונג באַשטייט אין דעם, וואָס דאָס איז אָן אָנהייב פון פאַראייניהייטלעכן די מעטאָדן פון לערנען אין די יידישע שולן און פון שטרעבן צו אַ טיפ שולע, וואָס זאָל זיין גילטיק פאַר אַלע קלאַסן און גרופּעס.

שטאָלצירן קאָן די יידישע געמיינדע פון לאָס אַנדזשעלעס מיט דעם קינדער־טעאַטער, דער איינציקער פון דעם סאָרט אין גאַנץ אַמעריקע. מיר קלייבן זיך ניט אויסצושעפּן דעם אינהאַלט פון בוך און אויסצורעכענען אַלע אינסטיטוציעס וועלכע ווערן דאָרטן באַשריבן. מיר ווילן נאָר צום סוף אויס־דריקן אַ וואונטש, אַז הלוואי וואָלטן אַנדערע יידישע געמיינדעס נאָכגעטאָן לאָס אַנדזשעלעס. ביי אונדז האָט מען ליב צו פירן דעבאַטן און רעדן גלאַט אין דער וועלט אַריין. און זעלטן ווען מען ברענגט פאַקטן און דאַטן וועגן יידישע קולטור־דערשיינונגען. דאָ האָבן מיר אַ באַריכט פאַר 25 יאָר און מען זעט, ווי אינסטיטוציעס קומען אויף און ווי זיי גייען אונטער, וועלכע פון זיי האָבן אַ צוקונפט און וועלכע זיינען פאַראורטיילט אויף טויט. פון אַזאַ באַריכט קאָן מען מער לערנען ווי פון צען יאָר דעבאַטן.

אַ גאַסט פאַר אַ ווייל...

שרייבט דער באַוואוסטער פעליטאָניסט וויסבוים אין ציייטונג „דער וועג" פון מעקסיקאָ, נאָך אַ באַזוך און אויפטריט אין ל. אַ. יידישן קולטור קלוב, לעצטן יאָר. צווישן אַנדערעס זאָגט ער:

אַ לויב און אַ שבח מוז געגעבן ווערן דעם יידישן קולטור־קלוב. דאָס איז די וואונדער־אינסטיטוציע פון יידיש־קולטורעלן לאָס אַנדזשעלעס.

אין ניו יאָרק, אין דעם גרויסן יידישן ניו יאָרק, געפינט זיך נישט אַזאַ יידישער קלוב, מיט אַזאַ פאַרנעם פון קולטור־אַרבעט.

ס'איז פשוט אַ גייסטיקער פאַרגעניגן ווען מ'געפינט זיך אינם שיינעם ליכטיקן זאַל פון יידישן קלוב. אַ גרויסע בינע פאַר קאָנצערטן, טעאַטער־פאָרשטעלונגען, רעפעראַטן און אַ פיינע ביבליאָטעק.

איר דערפילט באַלד, אַז דאָ איז אַ יידישע קולטור־סביבה...

אויף איין זייט וואַנט הענגען קונסט־בילדער אויף יידישע טעמעס. פון דער צווייטער זייט וואַנט קוקן אויף אייך די בילדער פון אונדזערע קלאַסיקער, די מייסטער און שאַפער פון אונדזער מאָדערנער יידישער ליטעראַטור.

עפּעס פיל איך זיך דאָ אין אַ געהויבענער, יום־טוב'דיקער שטימונג, און מיר דוכט זיך, אַז די אומשטערבלעכע גרויסע מייסטער: י. ל. פרץ, שלום־עליכם, דער זיידע מענדעלע און אַנדערע קוקן מיט גרויס הנאה אויפן פאַר־זאַמלטן עולם, וואָס שמועסן און רעדן אַ געשמאַקן, פליסיקן יידיש... כ'הער, דאַכט זיך, ווי די מייסטער אונדזערע שעפּטשען שטילערהייט: זייט גע־

בענטשט איר לאָס אַנדזשעלעסער יידן וואָס איר היט אָפּ אונדזער גרויסע, רייכע ירושה, אונדזערע טייערע אוצרות, דאָס יידישע לשון און ליטעראַטור. אַ ברכה אויף אייך, איר נאָכפאָלגער און באַשיצער פון אונדזער יידישער קולטור!

יאָ, דער יידישער קולטור קלוב איז אַ שטאַרקע פעסטונג קעגן דער בי־ליקער, פּוסטער אַסימילאַציע, אין דער גרויסער, צעשפּרייטער מלאכים־שטאָט...

שרייבט יצחק בערלינער, באַוואוסטער דיכטער און פּובליציסט, אין זיין שטענדיקן קאָלום „דורך די שויבן" אין „דער וועג" פון מעקסיקאָ:

„פאַראַן אין לאָס אַנגעלעס אַ יידישער קולטור קלוב, אַרום וועלכן עס גרופּירן זיך אַלע יידישע שרייבער און קולטור מענטשן, אָן אונטערשייד פון פּאַרטיי און אָפּנויג. זיינען די טוער דאָרט געקומען צו אַ באַשלוס, אַז מע דאַרף מאַכן אַ בילאַנס פון די 25 יאָר אָפּגעטועטע אַרבעט.

„איז טאַקע גוט וואָס אַ יידישער ישוב גיט זיך אָפּ אַ חשבון. איז מען איצט אַרויסגעקומען מיט אַ זשורנאַל „חשבון" צום 25טן יובל פון ל. א. יידישן קולטור קלוב. דער דאָזיקער חשבון איז געמאַכט געוואָרן און רעדאַקטירט געוואָרן פון דעם דאָרטיקן באַרימטן דיכטער ה. ריוועזנבלאַט און פון באַ־קאַנטן קולטור עסקן און שרייבער י. פרידלאַנד.

„חשבון" איז שיין אַרויסגעגעבן און גוט צוזאַמענגעשטעלט. אַ גרויסער טייל פון דער דאָרטיקער יידישער שרייבערשאַפט אַרבעט מיט אין אָט דער אויסגאַבע — סיי לינקע, סיי רעכטע און סיי אינדערמיטיקע . . .

„מיט פיינע אינפאָרמאַטיווע און אייניקע גוט דורכגעטראַכטע אַרבעטן זיינען אין דעם דערמאָנטן יובל נומער פאַרטראַטן: י. פרידלאַנד, ה. רויזענ־בלאַט, א. וואולף, לעא סיימאַן, דוד ברידזשער, דר. ז. קורמאַן, מאַקס האַלצ־מאַן, א. סופר, י. פּ. יצחקי, א. טענעהאָלץ, אסתר שומיאַטשער מ. פאַגל א. אייגענער, א. באַביטש, א. מ. בעלסקי, קלמן מרמר, נאַדיאַ לון, סימע גאָלד־בערג, ל. מ—ך, מ. פאַגאַרעלסקי, און זלמן זילבערצווייג.

„ווערדליק איך האָב דורכגעקוקט די רשימה וואָס א. אייגענער ברענגט אין „חשבון" וועגן די אַלע ליטעראַרישע אָוונטן וואָס זיינען פאָרגעקומען אין לאָס אַנגעלעסער יידישן קולטור קלוב אין פאַרלויף פון דעם 25טן זמן פון 1950־51 זעט מען, אַז דער קולטור קלוב האָט ניט גערוט. די קולטור טוער צוזאַמען מיט די שרייבער דאָרט, האָבן אַלץ געטאָן, אַז דאָס גייסטיקע קולטור ווינקל זייער זאָל ניט פוסטעווען. כמעט יעדע וואָך, זיינען פאָרגעקו־מען שבת־צו־נאַכטן, אַ חוץ רעפעראַטן, לעקציעס, אויפנאַמעס, פייערונגען און ליטעראַרישע אָוונטן פון די דאָרטיקע אינטעלעקטואַלן, שרייבער און אַקטיאָרן און אויך פון געסט אויסער לאָס אַנגעלעס.

„גוטע מכניס אורחים זיינען זיי — די יידישע קולטור מענטשן פון לאָס אַנגעלעס.

אינם אַרטיקעלע פון אסתר שומיאַטשער, „אונדזער קולטור קלוב — אַ מכניס אורח" זיינען טאַקע פאַראַן אייניקע געדאַנקען וועגן הכנסת אורחים.

„וואָלט דער „חשבון" געמאַכט געוואָרן איבער דעם קולטור קלוב אַליין, וואָלט איך זיך אפשר מיט אַזוי פיל וויליקייט ניט אָפּגעשטעלט אויף דעם דאָזיקן ענין. איז אָבער דער מאַטעריאַל אין „חשבון" מער ווי בלויז פון איין

אָרגאַניזאַציע, דעם קלוב, נאָר ער גיט אַן אָפּשפּיגלונג פון די מערסטע יידישע קולטור אָרגאַניזאַציעס אין לאָס אַנגעלעס און זייערע אַקטיוויטעטן".

* * *

פון חודש צו חודש אין זשורנאַל „יידישע קולטור" פון די ליטעראַ־רישע נאָטיצן נעמען מיר אַריום דעם פאָלגנדיקן נאָטיץ:

דער לאָס אַנדזשעלעסער יידישע קולטור קלוב האָט איצט אַרויסגעגעבן אַ זאַמלבוך מיטן נאָמען „חשבון" — 25 יובל", צום 25טן יאָר פון זיין עקזיס־טענץ. דער זאַמלבוך, רעדאַקטירט דורך ה. רויזענבלאַט און י. פרידלאַנד, ברענגט אָפּהאַנדלונגען און באַריכטן נישט נאָר פון אייגענער טעטיקייט, נאָר אויך פון פאַרשיידן־אַנדערע קולטור געזעלשאַפטלעכע אָרגאַניזאַציעס און אינסטיטוציעס אין לאָס אַנדזשעלעס. צום לויב פון דעם קלוב און פון די אַרויסגעבער באַדאַרף מען זאָגן, אַז עס זיינען פאַרטראָטן אין זאַמלבוך פאַר־שטייער פון פאַרשיידענע ריכטונגען. לאָס אַנדזשעלעס האָט באַוויזן דאָס, וואָס אין קיין שום אַנדערער שטאָט אין אַמעריקע איז עס, צום באַדויערן, נישט מעגלעך צוליב די בייזוויליקע שפּאַלטער און שעדיקער פון געמיינשאַפט־לעכע קולטור אַקציעס. לאָס אַנדזשעלעס פאַרמאָגט אַ פאַראייניקטע מיטל־שול און אַ יידישן קינדער טעאַטער פון די פאַרשיידענע ריכטונגען. האָבן מיר אינם זאַמלבוך „חשבון" אויך אַרטיקלען וועגן דעם איקוף אין ל. א., וועגן די לייען קרייזן ביים איקוף, ווי אויך אַ וואַרעמע, האַרציקע באַגריסונג פון קלמן מרמר, דעם ערן־פּרעזידענט פון איקוף.

זאָל ניו יאָרק, שיקאַגע, פילאַדעלפיע, דעטראָיט, קליוולאַנד און די אַלע אַנדערע שטעט איבערן לאַנד, אויך טאָראָנטאָ, מאָנטרעאַל, וויניפּעג און די אַנדערע שטעט אין קאַנאַדע זיך אַראָפּנעמען אַ מוסר־השכל. וואָלטן אפשר די לאָס אנדזשעלעסער יידישע קולטור־טוער אַרויסגעשיקט שליחים אין די אַנדערע שטעט און דערציילן, וואָס אַן איינקייט אויף איניקע קולטור־געביטן מיינט און וואָס פאַר אַ גינסטיקע רעזולטאַטן עס ברענגט?!

* * *

אין זיין איבערזיכט פון „ניו יאָרק ביז סאַן פראַנציסקאָ" אין „טאָג", שרייבט דער חשובער שריפטשטעלער מרדכי דאנציס ע"ה, צווישן אַנדערעס, אויך וועגן דעם זשורנאַל „חשבון":

„אָט ליגט פאַר מיר אַ יובל בוך, פון ל. א. יידישן קולטור קלוב, וואָס גיט אַן איבערבליק פון אַ פערטל יאָרהונדערט יידישע קולטור אַרבעט אין ל. א.

דאָס יובל בוך איז אַרויס אונטער דער רעדאַקציע פון דעם באַוואוסטן דיכטער ה. רויזענבלאַט און דעם באַקאַנטן שרייבער און קולטור טוער י. פרידלאַנד, וועלכע זיינען גוט באַקאַנט אין יידישן קולטור לעבן פון דער ווי אויף הייוון וואַקסנדיקער, יידישער קהילה. דאָס יובל בוך („חשבון") איז רייך אין אינפאָרמאַטיוון מאַטעריאַל וואָס שילדערט דאָס פאַרצווייגטע, פול־זייטיקע און פילזייטיק גייסטיק לעבן ביי די ל. א. יידן...

ס'וועט זיין כדאי איבערצוגעבן דעם אינהאַלט אָדער אין פול, אָדער די מער כאַראַקטעריסטישע אַרטיקלען. איך וועל עס גערן טאָן".

ר ע ד אַ ק צ י ע :

מרדכי דאַנציס איז צו יענער צייט ליידער פאַרשלאָפט געוואָרן און האָט זיך צום ענין מער ניט אומגעקערט. איצט, כידוע, איז מרדכי דאנציס שוין ניט מער צווישן די לעבעדיקע. מיר באַדויערן דעם גרויסן פאַרלוסט פאַר דער יידישער ליטעראַטור און קולטור. ערע זיין אנדענק.

צום 80-יאָריקן געבוירן-טאָג פון דוד פינסקי

דער לאָס אַנדזשעלעסער יידישער קולטור קלוב און די רעדאַקציע פון „חשבון”, שליסט זיך אָן אין די אַלע ברכות וואָס ווערן געשיקט צום גרויסן בעל-היובל, דער וועטעראַן פון דער יידישער ליטעראַטור, דוד פינסקי, צו זיין 80־יאָריקן געבוירן־טאָג.

אונדזער חשובער דיכטער ה. רויזענבלאַט האָט געווידמעט אַ ליד צו זיין נאָענטן פריינט און פען־קאָלעגע, דוד פינסקי.

ברייגגען מיר אָט דאָס זייער פיינע ליד, פאַר די לייענער פון „חשבון”, צו דער פייערלעכער געלעגנהייט.

ה. רויזענבלאַט

דוד פינסקי דער גלויביקער

ווער עלטער און עלטער און — ע ל ט ע ר .
נאָר, היט זיך, מייד אויס ווערן אַלט!
אין רייפקייט פון יאָרן אַנטפּלעקט זיך
גאָטס פנים אין מענטשנס געשטאַלט.

דער שטערן — צעאַקערט אין בייטן.
דער קאָפּ — אַן עטרה פון שניי.
די אויגן — פאַרנעפּלט. דאָך שמייכלט
גאָטס קלוגשאַפט, גאָטס אומעט אין זיי.

ניט אייל זיך... מייד אויס פון צו נעמען
דעם קרומלעכן שטעקן אין האַנט.
דער שטעקן פאַרמאָגט אין זיך עפּעס
אַ רמז... אַזוינס וואָס דערמאַנט —

דען ער האָט דורך טויזנטער יאָרן
דורכגעוואַנדערט דעם גאַנצן תנך,
און טראָגט אין זיין שטומקייט פאַרהוילן
סימבאָלן, רמזים אַ סך...

דערמאָנט דיר אַן בוים פון גן־עדן;
אַן עפּל, אין זונליכט געגילט;
אָן שלאַנג צוליב וועמען ס׳האָט אדם
דאָס אייביקע לעבן פאַרשפּילט...

אַן קין, דעם גזלן, וואָס וואָגלט;
אַן הבלען, דעם פּחדן, וואָס רוט,
אין ליימגרוב, און לאָזט פאַר זיך שרייען
פון דר׳ערד דאָס פאַרגאָסענע בלוט...

דערמאָנט דיר אַן שטעקן, וואָס משה
געשפּאָלטן מיט אים האָט דעם ים,
און האָט פון זיין קנעכטשאָפט דערהויבן
זיין פאָלק צו אַ מאַכטיקן שטאַם...

פאַר וועלכן עס האָט אים דאָס פאָלק זיינס,
דאָס קנעכטישע, שפּעטער באַלוינט
מיט לעסטערונג, צער און צאָרן —
אין מידבר אים שיער ניט פאַרשטיינט...

ווי ס׳האָט זיך זיין שטעקן פאַרזינדיקט
פאַר גאָט, און געשלאָגן דעם שטיין,
און גאָט האָט דערפאַר אים פאַרבאָטן
דעם ירדן אַריבערצוגיין...

אַן אהרנס פאַרטריקנטן שטעקן,
וואָס האָט זיך אין מאַנדלען צעבליט — — —
דער עיקר — דערמאָנט דיר דער שטעקן
אַן דריבנע, פאַרשאָטנטע טריט...

פאַרגעס אַן די נסים, די אַלטע! —
געשען שוין, געווען שוין — ג ע ז ע ן!
דו וואַרטסט היינט אויף נסים, אויף נייע,
וואָס ז י י נ ע ן און ד אַ ר פ ן געשען!

דער טראָט דיינער — זיכער! דאָס אויג דיינס
איז לויטער אַזוי ווי בורשטין.
דאָס וואָרט דיינס — קרישטאָל, און דאָס האַרץ דיינס —
אַזוי ווי די פרילינגנאַכט גרין...

דיין צער, דיין פרייד און דיין טרויער —
פאַרוואַנדלט אין צייטיקע פרוכט.
אַז וואויל איז דעם נאַקעטן אדם,
וואָס האָט פון דיין פרוכטבוים פאַרזוכט...

דאָ האָסטו מיין האַנט און מיין ברכה —
ס׳איז גרינגער צו שפּאַנען אין צוויי׳ן.
דער וועג איז נאָך ווייט... און אין גבעון
וועט לאַנג נאָך די זון ניט פאַרגיין...

אונדזער אָרגאַניזירטע יידישע קהילה אין לאָס אַנדזשעלעס

פון י. פּ.

לעצטן דעצעמבער 1951 האָט די לאָס אַנדזשעלעסער יידישע קהילה פאַרצייכנט אַ זייער וויכטיקע היסטאָרישע דאַטע, וואָס מיר געפינען פאַר וויכטיק צו פאַררעגיסטרירן. נעמלעך: די דערעפענונג פון דעם נייעם גרויסן בנין, פונם לאָס אַנדזשעלעסער יידישן קאָמיוניטי קאָנסול. אַ בנין וועלכער באַטרעפט די ניט קליינע סומע פון אנדערטהאַלבן מיליאָן דאלאר; וועלכער אין דער שאָלץ פון שטאָט, און אַ סימבאָל פון דעם אומגעהויערן וואוקס פון דער היגער יידישער באַפעלקערונג און די גרויסע אחריות פון דער אָרגאַניזירטער יידישער קיהלה. דאָס איז די גרעסטע יידישע געביידע, אין אַמעריקע, נאָך ניו יאָרק, וואָס איז ספּעציעל געווידמעט און באַצוועקט פאַר די נויטן און באַדערפעניש פון קהלשע אַקטיוויטעטן און אנגעלעגנהייטן. דער בנין שטעלט מיט זיך באמת פאָר, מער ווי אַ פשוטע געביידע. די 90 טויזנט קוואַדראַט פיס פון דעם גרויסן און ווירדיקן פּאַלאַץ נעמט אין זיך אַריין, כמעט אַלע אַגענטורן פון יידישן געזעלשאַפטלעכן לעבן: עס הויזן דאָ איצט, אונטער איין דאַך, אַרום 30 יידישע אָרגאַניזאַציעס, אפיליאירט מיט דעם ל. א. יידישן קאָמיוניטי קאָנסול: די פעדערייש‌אָן און אירע צדקה אַנשטאַלטן, דער קאָמיוניטי קאָנסול מיט זיינע אָפּטיילונגען: די ביורא פון יידישער דערציאונג, דער יוגנט קאָנסול, סענטער אַסס׳ן, די „וועלפער באָורד״ און צענדליקע אַנדערע אָפּטיילונגען. דער בנין ענטהאַלט אַ חוץ די אָפיסעס פאַר די מערסטע אינסטיטוציעס, אויך אַ צאָל גרעסערע און קלענערע זאַלן פאַר זיצונגען, פּרעכטיק אויסגעשטאַטעט מיט דער מאָדערנסטער מעבל און באַקוועמלעכקייטן. אויך אַ פּראַכטפולע „קאַפעטעריע״, אַן אייגענע דרוקעריי, וואָס דינט די אָפיסעס און די דעפּאַרטמענטס פון דער אָרגאַניזירטער יידישער קהילה; אַ צענטראַלער לאַגער פאַר די פאַרשיידענע אָפיס-מאַטעריאַלן און אַ „פייער-פּרוף״ אַרכיוו פאַר פאַרשיידענע רעקאָרדן און דאָקומענטן. אַלץ איז געבויט געוואָרן מיט גרויס רחבות און געשמאַק: אין דעם סטיל פון אַ גרויסער שול אין יפו, ישראל, אין 3טן יאָרהונדערט. נאַטירלעך מיט דעם אַמעריקאַנעם פאַרנעם, וויסן און טעכניק. אַרום בנין איז אויך פאַראַן אַ היפשע שטיק לאַנד, מיט אַ פּאַרקינג קאַפּאַציטעט פאַר 150 אויטאָמאָבילן.

אָט דער בנין פון דעם ל. א. יידישן קאָמיוניטי קאָנסול, געפינט זיך אין סאַמע האַרץ פון שטאָט, 590 נארד ווערמאנט עיי. און איז באמת אַ שיינער אויסדרוקפולער שטאָלצער מאָנומענט פאַר דער יידישער געמיינדע אין לאָס אַנדזשעלעס. אַ סך האָבן זיך געוואונדערט ווי אַזוי איז דאָס דערמעגלעכט געוואָרן און נאָך מערער ווי אַזוי וועט אַזאַ ריזיקע אונטערנעמונג דורכגעטראָגן ווערן? דאָס פּראָבלעם האָבן די פירער אויך איינגעזען און האָבן עס לכתחילה באַוואָרנט און פאַרזאָרגט: די דאָזיקע גרויסע אונטערנעמונג איז פינאַנסירט געוואָרן פון דער „עקוויטייבל לעבנס-פאַרזיכערונג געזעלשאַפט״

און די דירה-געלט פון די אַלע אַגענטורן און אָרגאַניזאַציעס וואָס הייזן דאָרטן, וועלן אין משך פון די צוואַנציק יאָר וואָס די „עקוויטייבל״ האָלט דעם היפּאָטעק „מאָרטגעדזש״ בלע״ז האָבן אויסגעצאָלט די הוצאות און חובות. אַזוי אַז ביים סוף פון די 20 יאָר, וועט די אידישע קהילה אין לאָס אַנדזשעלעס זיין רייכער מיט אַ גרויס אייגנטום פון אַן אויסערגעוויינלעך שיינע און לעבנס-דויערהאַפטיקער געביידע.

דער אויפבוי פון אָט דעם בנין איז פאַר דער יידישער לאָס אַנדזשעלעס, ממש געווען אַ מוז. דאָס יידיש לעבן האָט זיך דאָ, פאַר דעם לעצטן פערטל-יאָרהונדערט, אומגעהויער גוואַלטיק צעוואַקסן. לויט דער לעצטער ציילונג איז לאָס אַנדזשעלעס דער דריטער גרעסטער יידישער ישוב אין אַמעריקע. אינטערעסאַנט איז צו פאַרצייכענען דעם גראַדואַלן און פענאָמענאַלן וואוקס פון דער היגער יידישער באַפעלקערונג: אינם יאָר 1905 האָט ל. א. בלויז געהאַט אַרום 2500 יידישע נפשות, אין 1907 אַרום 7000, אין 1937 82 טויזנט, אין 1939 אַרום 100 טויזנט און אין די מלחמה יאָרן פון 45-1941, צוליב די מלחמה אינדוסטריען וואָס זיינען דאָ עטאַבלירט געוואָרן, האָט פּאַראַלעל מיט דער אַלגעמיינער גרויסער איינוואַנדערונג אויך געצויגן זיך אַהערצוצו אַ גאַר היפּשע צאָל יידן פון פאַרשיידענע שטעט אין לאַנד. לויט דעם לעצטן צענזוס האָט די יידישע באַפעלקערונג אין לאָס אַנדזשעלעס שוין דערגרייכט די ניט קליינע צאָל פון אַרום 325 טויזנט נפשות, כן ירבו. האָבנדיק פאַרן אויג אַזאַ ראַשיקן פענאָמענאַלן וואוקס פון יידישער איינוואַנדערונג האָט דאָס יידיש געזעלשאַפטלעך און קולטורעל לעבן, זיך אַבסאָלוט גענויטיקט אין אַ פיל גרעסערער אויסברייטונג פון די קהלשע אַקטיוויטעטן.

ביזן יאָר 1934 איז די ל. א. יידישע קהילה כמעט ווי ניט אָרגאַניזירט געווען. יעדע גרופּע האָט געמאַכט „שבת פאַר זיך״ און ס׳האָט געהערשט אַ צעשוואומענקייט און אַן אומאָרדענונג אויף די מערסטע געביטן אין היגן קהל׳שן לעבן. סע האָט זיך, נאַטירלעך געפאָדערט סיסטעמאַטיזירונג און קאָאָרדינאַציע. און אַזאַ פאַרבינדונג צווישן די אַלע אָרגאַניזאַציעס איז טאַקע צום לעבן געקומען מיט דער אָרגאַניזירונג פון דעם „ל. א. יידישן קאָמיוניטי קאָנסול״ אַן וועלכן עס זיינען איצט אָנגעשלאָסן אַן ערך 350 אָרגאַניזאַציעס.

דער יידישער קאָמיוניטי קאָנסול אין לאָס אַנדזשעלעס איז מער ווי אַ פאָנד זאַמלונג קערפּערשאַפט, דער קאָנסול גיט זיך אָפּ מיט אַ סך וויכטיקע פונקציעס. געגוג בלויז צו דערמאָנען, דעם נאָכאַנאַנד וואַקסנדיקן בודזשעט, פון יאָר צו יאָר, פאַר יידישער דערציאונג מיט וואָס פאַר אַן אחריותפולער אַרבעט דער קאָנסול פאַרנעמט זיך, די „ביורא פון יידישער דערציאונג״ וועלכע איז אַן אינטערגראַלער טייל פונם „קאָמיוניטי קאָנסול״ איז אין דעם יאָר 1934 אלאקירט געוואָרן בלויז $4.000 פאַר דער אָנפירונג מיטן היגן יידישן שול-וועזן, און אינם יאָר 1945 האָט שוין די סומע דערגרייכט צו $75,000 און $240,000 אין יאָר 51-1950. די „ביורא פאַר יידישער דערציאונג״ האָט איצט אונטער איר אויפזיכט 61 יידישע און העברעאישן שולן, פון אַלע ריכטונגען, אָדער 111 איינציקע שולן, מיט אַ באַזוכערשאַפט פון 9701 קינדער. חוץ 10 שולן וואָס זיינען נאָך, לעת-עתה, ניט אפיליאירט מיט דער ביורא, מיט 1706 קינדער ד. ה. אַ טאָטאַלע באַזוכערשאַפט פון 11,47[illegible]. פאַרשטייט זיך אַז דער פּראָצענט איז אַ גאַנץ מינימאַלער, לגבי

דער גרויסער יידישער באַפעלקערונג; אָבער דאָס איז שוין אַן ענין וואָס גייט ניט אַריין אין די ראַמען פון דעם אַרטיקל, ווען מיר, לכן, וועגן דעם איצט ניט ריידן.

די גרויסע פאָנדן מיט וועלכע דער „ל. א. יידישער קאַמיוניטי קאָנסול" אָפערירט קומען פון דעם „וועלפער פאָנד" און זינט דער „וועלפער פאָנד" איז אונטער דער יוריסדיקציע פון דעם „קאַמיוניטי קאָנסול" האָט ער אָנגענומען אַ גאַנץ אַנדער פאָרם און פאַרנעם. מען קען עס בולט זען פון דער פאָלגנדיקער טאַבעלע: אין יאָר 1939 האָט דער וועלפער פאָנד געציילט בלויז 13,547 ביישטייערער; אין 1943 זיינען שוין געווען 23,823; אין 1944 האָט שוין די צאָל ביישטייערער דערגרייכט צו 31,697; אין 1945, 32,000; אין 1947, 40,065; אין 1948, 58,108; אין 1949, 52,716, אין 1950, בלויז 48,592 און 1951 די צאָל ביישטייערער רעדוצירט צו 43,925. הגם די באַפעלקערונג איז אַ סך פאַרגרעסערט געוואָרן, זיינען די ביישטייערער פאַר די לעצטע עטלעכע יאָר רעדוצירט געוואָרן. די טאָטאַלע איינגאַמע פאַר דעם יאָר 1951 איז געווען $5,579,541. מיר וועלן דאָ ברענגען די ציפערן פון דער חלוקה בלויז פאַר דעם יאָר 1951. די אויבן דערמאָנטע סומע איז פאַרטיילט געוואָרן אויף פאָלגנדיקן אופן: 2,655,000 דאָלאַר פאַר פאַרשיידענע צוועקן מעבר לים אגענטורן. $188,500 פאַר נאַציאָנאַלע אינסטיטוציעס דאָ אין לאַנד. און $1,856,674 פאַר לאָס אַנדזשעלעסער אינסטיטוציעס.

דער פלאַץ איז צו באַשריינקט אויסצורעכענען אין פרטים די וויכטיקע אחריותפולע פונקציעס וועלכע דער „קאַמיוניטי קאָנסול" פירט דורך. זיינע פונקציעס, ווי געזאָגט, זיינען פיל־פאַכיקע: די יידישע באַעלקערונג וואַקסט דאָ אין איכות און אין כמות און דער „ל. א. יידישער קאַמיוניטי קאָנסול" איז די רעפרעזענטאַטיווע קערפערשאַפט פון דעם אַלגעמיינעם יידישן געזעלשאַפטלעכן לעבן דאָ אין שטאָט.

חברה און חבר חיים שאפירא

באַמערקונג פון רעדאַקציע:

אין אונדזער רובריק „קולטור כראָניק" פעלן אויס עטלעכע אָרגאַניזאַציעס און זייערע טואונגען פאַר דעם לעצטן יאָר. ווילן מיר דאָ באַמערקן, אַז ס'איז ניט פאַרפעלט געוואָרן מצד אונדז מיט וועלכער עס איז כוונה; נאָר די אָרגאַניזאַציעס — טראָץ אונדזער ווענדונג צו זיי — האָבן פשוט פאַרנאַכלעסיקט אַריינצושיקן. לאָמיר האָפן אַז די אָרגאַניזאַציעס וואָס האָבן טענות, פאַר ניט דערמאָנען זיין אין „חשבון", וועלן צום קומענדיקן נומער זיין פינקטלעכער, און אַריינשיקן זייערע באַריכטן אין צייט.

רשימה פון קולטורעלע שבת-צו-נאַכטן

פון 26טן זמן, 1915-52, פון לאָס אַנגעלעסער יידישן קולטור קלוב

א) שבת אָוונט דעם 2טן אָקטאָבער, 1951 איז דורכגעפירט געוואָרן די פייערונג פונם יום טוב ראש־השנה, בשותפות מיט דעם ל. א. „ייוואָ״ קאָמיטעט. אַ סימפּאָזיום איבער אונדזערע יידישע ימים טובים, פון די חברים: שלמה בערקאָוויטש, דר. ז. קורמאַן און א. דארין.

ב) זונטיק אָוונט דעם 21טן אָקט., אַ שמחת תורה אָוונט. אין פּראָגראַם באַטייליקן זיך: יעקב ניומאַן אין פאַרלייענונגען, נעמי ניומאַן, געזאַנג און שולמית ניומאַן ביי דער פּיאַנאָ. יוב טובדיקע טישן, געזאַנג בציבור.

ג) שבת אָוונט דעם 27טן אָקט., איז דורכגעפירט געוואָרן די פייערונג פון דעם 25־יאָריקן געבוירן־טאָג פון יידישן קולטור קלוב. אין פּראָגראַם באַטייליקן זיך: פייגעלע פאַניץ, פאָלקס לידער, יודזשינע ברומאַן, פּיאַנאָ; אליהו טענעהאָלץ, פאַרלייענונגען; מישא און דזשאַנעט וויאָלין, פידל־קינסטלער אין קלאַסישע און יידישער נומערן. י. פרידלאַנד, וועגן 25 יאָר יידישן קולטור קלוב. אונדזער חשובער דיכטער ה. רויזענבלאַט, פאַרזיצער פון אָוונט. דער יובילײ זשורנאַל „חשבון״ ווערט ביי דער פייערונג פאַרשפּרייט צום עולם.

ד) די פייערונג האָט אַנגעהאַלטן אַ גאַנצע וואָך, מיט אַ בילדער אויסשטעלונג פון די מאַלער: מעני קאַץ פון פּאַריז; טודרוס געלער, שיקאַגאָ; מערסער פון ישראל; קאָוונער גראַדסקי, דוד לענעמאַן פון ל. א.; און בערל סאַט, פון ל. א. מיט האָלץ שניצערייען פון טיפּן פון היימישן שטעטלשן לעבן. אין מיטן וואָך איז געהאַלטן געוואָרן אַ לעקציע וועגן מאַלעריי פון וואַן יונג, באַוואוסטער מאַלעריי קריטיקער און מאַלער.

ה) שבת דעם 3טן נאָוו., אָפּשלוס פון פייערונג. מיס אייגענס אין פּיאַנאָ סאָלאָס; דער אַרטיסט משה שטראַסבערג אין אימפּראָוויזאַציעס; חשובע געסט אין באַגריסונגען. ה. רויזענבלאַט וועגן קלוב און י. פרידלאַנד פאַרזיצער.

ו) שבת דעם 10טן נאָוו., דערעפענונג פון חודש פאַרן יידישן בוך. עס ווערט דורכגעפירט אַ ליטעראַרישער אָוונט, מיט פאַרלייענונגען פון ה. היימאַן און אַנדערע. אַן אויסשטעלונג פון געמאָלטע בלומען־בילדער פון ישראל, פון לערנער, אויך אַן אויסשטעלונג פון כלעריי ביכער, ספרים און אַנטיקן.

ז) שב״ אָוונט דעם 17טן נאָוו., טרעט אויף דער באַוואוסטער שרייבער און לעקטאָר יעקב פּאַט מיט אַ לעקציע איבער דער טעמע „מדינת ישראל און עם ישראל״.

ח) שבת אָוונט דעם 1טן דעצ., טרעט אויף מאַקסים באַראַדין און זעלדע זלאַטין אין אַ וואָרט־קאָנצערט פון הומאָר און סאַטירע.

ט) שבת דעם 24טן נאָוו., לכבוד דעם קבלת פנים פון דעם באַרימטן דיכטער איציק מאַנגער, איינגעאָרדנט פון פאַרבאַנד, האָט דער קלוב קיין פּראָגראַם ביי זיך ניט צוגעגרייט, און די מיטגלידערשאַפט האָט זיך באַטייליקט אין דעם קבלת פנים.

ו) שבת אָוונט דעם 15טן דעצ., ווערט איינגעאָרדנט אַ ליטעראַטור אָוונט לטובת דעם „ייווא". פּראָפ. משה ליבמאַן האַלט אַ פּרעכטיקן רעפעראַט וועגן „גייסטיקע כאַראַקטער שטריכן ביים יידישן פאָלק". פאַרן „ייווא" האָט גערעדט א. דאַרין, פּיאַנא סאָלאָס פון דניאל פאלאק, דער וואָרט־קינסטלער זיגמונט לעוו אין פאָרלייענונגען, ה. רויזענבלאַט פאָרזיצער. אַ סומע פון 100 דאָל. איז בייגעטראָגן געוואָרן פון קלוב צום „ייווא".

ז) שבת דעם 22טן דעצ., ווערט דורכגעפירט דער טראַדיציאָנעלער חנוכה אָוונט. מ. פאָגל, פּרינציפּאַל פון אינסטיטוט, רעדט וועגן יום טוב חנוכה. ה. היימאַן לייענט פאָר פון שלום עליכם. י. פרידלאַנד פירט דורך „אַ לע־בעדיקע מנורה", באַגלייט מיט געזאַנג. לאַטקעס, אַ טעפּעלע קאַווע כדת מנהג חנוכה.

ח) שבת אָוונט דעם 29טן דעצ., אבא גאָרדין אין אַ לעקציע וועגן די „זעאונגען פון די נביאים" ישעיה און ירמיה.

ט) מאנטיק דעם 31טן דעצ., דער ניי־יאָר אָוונט — מוזיק, טענץ, בופעט און פאַרווילונג.

י) שבת דעם 5טן יאַנואַר, לאטי מלאך אין אַ לעקציע וועגן יידן אין דער אַמעריקאַנער געשיכטע (חיים סאלאמאן).

יא) שבת אָוונט דעם 12טן יאַנואר, האט די מיטגלידערשאַפט פאַרווילט אויף אַ היימישן אופן אין שמועסן איבער פאָלקלאָר.

יב) שבת אָוונט דעם 19טן יאַנואַר, האָט אבא גארדאן געהאַלטן אַ צווייטן רעפעראַט, ש. בריינין, פאָרזיצער.

יג) שבת אָוונט דעם 26טן יאַנואַר, ליטעראַרישער אָוונט. באַטייליקטע: פּ. בערמאַן, ראַבינסאָן, בען צוקערמאַן, ס. רובין און י. פרידלאַנד.

יד) שבת אָוונט דעם 12טן פעב., פּרעזענטירט דאָס יידישע קינדער טעאַטער אַ פּראָגראַם דורכגעפירט פון די קינדער. די איינגאַמע פון אָוונט איז אַוועקגעגעבן געוואָרן צו דער פאַרוואַלטונג פון קינדער טעאַטער.

טו) שבת אָוונט דעם 9טן פעברואַר, אַ פּרץ הירשביין אָוונט, לכבוד דער דערשיינונג פון די ערשטע 5 בענד פון זיינע שריפטן. אין פּראָגראַם: פייגעלע פאַניץ, אסתר שומיאטשער, עמוס הירשביין, ה. רויזענבלאַט, זלמן זילבערצווייג און אליהו טענענהאָלץ. פאָרזיצער י. פרידלאַנד. די איינ־נאַמע איז איבערגעשיקט געוואָרן צום הירשביין בוך קאָמיטעט.

טז) שבת דעם 16טן פעב., ווערט דורכגעפירט אַ לאַך־נאַכט. משה שטראַס־בערג און סעם דזשאזעפסאן פירן דורך דעם קינסטלערישן טייל. צווישן אַנדערע נומערן ווערט דורכגעפירט פון זיי אַ „קרומער שפּיגל" געשריבן פון י. פרידלאַנד, טיפּן פון היגן געז. און קולטור לעבן.

יז) שבת אָוונט דעם 23טן פעב., מיט־זמן פאַרווילונג. באַריכט פון די טע־טיקייטן, פאָרלייענונגען פון א. באביטש, ה. היימאַן און י. פרידלאַנד.

יח) שבת אָוונט, 1טן מערץ, ווערט דורכגעפירט אברהם רייזענס 75־יאָריקן יובילײ. אונדזער חשובער דיכטער ה. רויזענבלאַט אין אַ לענגערער אָפּשאַצונג פון רייזענס שאַפונגען. פייגעלע פאַניץ אין אַ ציקל פון רייזענס לידער, פיאַנא באַגלייטונג, יודזשינא ברומאַן. דער וואָרט־קינסטלער יעקב ניומאַן אין פאָרלייענונגען פון רייזענס זאַכן. פאָרזיצער פון אָוונט י. פרידלאַנד.

יט) שבת אָוונט דעם 8טן מערץ, ווערט דורכגעפירט דער טראַדיציאָנעלער פורים יום טוב. עס איז צוגעגרייט געוואָרן אַ לעבעדיקע פאָרוויילונג: מוזיק, טענץ, דעקאָראַציעס, טיפּן פון דער מגילה, אין גרים, דעקאָראַציעס צוגעגרייט פון חבר ראָבינסאָן, קאָסטיומען פון חברה פערלאַה, פאָרזיצער חבר אײַעראַף.

כ) שבת אָוונט דעם 22טן מערץ, טרעט אויף דער באַוואוסטער מוזיקער טשעליסט און מחבר פון 2 ביכער איבער יידישע מוזיקער, גדאל זאַלעסקי. ער רעדט איבער יידישע מוזיקער און קאָמפּאָזיטאָרס און שפּילט אַ צאָל מעלאָדישע קאָמפּאָזיציעס. צו דער געלעגנהייט פון חודש פון יידישער מוזיק, רעדט י. פרידלאַנד וועגן דעם ענין. א. אײַעראַף, פאָרזיצער.

כא) שבת אָוונט דעם 29טן מערץ, אַן אָוונט מיט דער דיכטערין ברכה קאַפּשטײן, וואָס איז דאַן געקומען פון ישראל. ס׳באַגריסן דער דיכטערין דוד ברידזשער און אסתר שומיאַטשער. ברכה קאַפשטײן רעדט וועגן אירע איינדרוקן אין ישראל און לייענט פאַר אַ צאָל פון אירע לידער פון איר נײַ בוך „דאָס פאָלק איז דאָ״.

כב) שבת אָוונט דעם 5טן אַפּריל, ווערט דורכגעפירט אַ קליין־קונסט אָוונט מיטן קינסטלער גוסטאוו בערגער. ער טראָגט פאָר פאַרשיידענע אימפּראָוויזאַציעס, אין דער פיאַנא באַגלייטונג פון בערטא קיסטנבוים. י. פרידלאַנד רעדט וועגן טעאַטער עפּאָכן פון זיין עליה און ירידה. מ. ל. קאַפּעלאַף, פאָרזיצער.

כג) שבת אָוונט דעם 12טן אַפּריל, ווערט געפייערט דער יום טוב פסח. חבר שטורעם גיט אַן אָפּהאַנדלונג וועגן יום טוב פסח. יעקב ניומאַן אין פאָרלייענונגען. נעמי ניומאַן אין געזאַנג נומערן, שולמית ניומאַן, פיאַנא. און, געזאַנג בציבור.

כד) שבת אָוונט דעם 19טן אַפּריל, איז אויפגעטראָטן דער באַוואוסטער געלערטער דר. ה. פראַנק ע״ה איבער דער טעמע „גרונט־שטריכן און גורל פון אַמעריקאַנער יידנטום״.

כה) שבת אָוונט דעם 26טן אַפּריל, ווערט דורכגעפירט אַ סימפּאָזיום „איז אַמעריקע גלות?״ די באַטייליקטע אינם סימפּאָזיום זיינען געווען: דער באַוואוסטער זשורנאַליסט הערי לאַנג און דער גלענצנדער רעדנער לייב גלאַנץ. דער עולם באַטייליקט זיך אין דער דיסקוסיע. פאָרזיצער, י. פרידלאַנד.

כו) שבת דעם 3טן מאי, ווערט דורכגעפירט די פייערונג פון 4 יאָר ישראל זעלבסטשטענדיקייט. ס׳ווערן געהאַלטן פּאַסיקע רעדעס, פון בען צוקער־מאַן און אַנדערע, פּאַרלייענונגען, געזאַנג און מוזיק.

כז) שבת דעם 10טן מאַי, ווערט דורכגעפירט דער 50 יאָריקער יובל פון דעם באַרימטן דיכטער איציק מאַנגער. גוסטאוו בערגער און פאַניא רו־בינא, פירן דורך אַ קינסטלערישע מאַנגער פּראָגראַם. ה. רויזענבלאַט גיט אַ לענגערע אָפּשאַצונג פון מאַנגערס שאַפונגען. י. פרידלאַנד גיט איבער ביאָגראַפישע שטריכן און ביבליאָגראַפישע באַמערקונגען פון אי־ציק מאַנגערס ווערק.

כח) שבת דעם 17טן מאַי, ווערט דורכגעפירט דער יערלעכער טראַדיציאָ־נעלער שלום עליכם אָוונט. דעם יאָר איז דער ש. ע. אָוונט איינגעאָרדנט געוואָרן בשותפות מיט דער גרופּע הסתדרות עברית. פּראָפ. משה ליבמאַן רעדט וועגן שלום עליכמען, יעקב ניומאַן אין פאַרלייענונגען. די צוואה פון ש. ע. ווערט געלייענט פון פאָרזיצער פון אָוונט, א. באַביטש. א די־אַלאָג, אין העברעאיש, ווערט אויפגעשפילט.

כט) שבת אָוונט דעם 24טן מאַי, אַן אָוונט פון יידישער פּאָעזיע, לכבוד דעם באַרימטן דיכטער אברהם סוצקעווער. ס׳באַטייליקן זיך אין דער פּראָ־גראַם די דיכטער פון דער שרייבער גרופּע ביים יידישן קולטור קלוב, וואָס איז לעצטנס פאָרמירט געוואָרן. דער חשובער דיכטער ה. רויזענ־בלאַט לייענט אַ פּרעכטיקע עסיי וועגן דעם דיכטער א. סוצקעווער, פון זיין נייעסטע פּאָעמע „דער פייער וואָגן״. די דיכטערין מלכה טוזמאַן ליי־ענט לידער פון סוצקעווערס בוך „די יידישע גאַס״. אסתר שומיאַטשער לייענט לידער פון סוצקעווערס בוך „די פעסטונג״. ברכה קודלי ווידמעט אַ ליד צו סוצקעווערן „די גאָלדענע קייט״. מאַטעס דייטש לייענט פון סוצ־קעווערס „געהיים־שטאָט״. י. פרידלאַנד, פאָרזיצער פון אָוונט, גיט איבער ביאָגראַפישע באַמערקונגען פון סוצקעווערן און אַן אויספירלעכע רשימה פון זיינע ביז איצט דערשינענע ביכער.

ל) שבת אָוונט דעם 31טן מאַי, ווערט דורכגעפירט אַ שבועות יום טוב, מיט די באַטייליקטע חברים פון קלוב: בען צוקערמאַן, א. באַביטש און מ. ל. קאַפּעלאָף.

לא) שבת אָוונט, דעם 7טן יוני, אַ יידיש מוזיקאַלישער אָוונט. טיאַנא געגס, פּיאַנא סאָליסטין; נחום סירקין, פידל קינסטלער; דעניעל שארלין, פליייטיסט. א. אייעראָף, פאָרזיצער.

לב) שבת אָוונט דעם 14טן יוני, אָפּשלוס קאָנצערט און ליטעראַטור אָוונט פון 26טן זמן פון קלובס אַקטיוויטעט. מישא און סאָניא וויאַלין, פידל קינסט־לער; אברהם זיגלבוים, וואָרט קינסטלער. באַגריסונגען פון די דיכטער ה. רויזענבלאַט און מלכה טוזמאַן. י. פרידלאַנד, באַמערקונגען צום 26טן סיום הזמן פון קולטור קלוב.

קולטורעלע מאָנטיקס

פאַר אַ לענגערע צייט האָט די פירערשאַפט פון יידישן קולטור קלוב באַמיט זיך אָנצופירן, חוץ די שבת־צו־נאַכן, אויך מיט מיטן־וואָכיקע קולטור אָוונטן. פאַר עטלעכע יאָר צייט איז אָנגעהאַלטן געוואָרן די באַוואוסטע קולטורעלע דאָנערשטיקן. ס׳פלעגן אויפטרעטן מיטגלידער און געסט לעקטאָרן יעדן דאָנערשטיק אָוונט, מיט לעקציעס אָדער איינלייטונגען איבער געזעלשאַפטלעכע, ליטעראַרישע און קולטורעלע ענינים. ליידער אָבער איז דער באַזוך צו די דערמאָנטע דאָנערשטיק אָוונטן ניט געווען אַזוי ווי מ׳האָט באמת געוואונשן. פון דעם לעצטן זמן אָן האָט מען זיך דערטראַכט צו דעם פאָלגנדיקן פלאַן:

היות די מאנטיקס פון די פאַרוואַלטונג זיצונגען זיינען באַזונדערס גוט באַזוכט פון אַ צאָל מיטגלידער פון קלוב, האָט די פאַרוואַלטונג פאַרוואַנדלט די מאָנטיקדיקע זיצונגען אין קולטורעלע צוזאַמענקונפטן. נאָך אַ קורצער געשעפט זיצונג, ווערט נאָכדעם דער גאַנצער אָוונט געווידמעט צום לעקטאָר אָדער איינלייטער איבער אַ וויכטיקן אינטערעסאַנטן ענין. דער עקספּערימענט האָט זיך אַרויסגעוויזן צו זיין גאַנץ דערפאָלגרייך. מיטגלידער פון דער פאַרוואַלטונג ברענגען אויך מיט זיך זייערע פריינט, ווי געסט און די צאָל באַזוכער, אויף אַזאַ אופן, איז געווען גאַנץ צופרידנשטעלנדיק.

לעצטן זמן האָבן זיך באַטייליקט, מיט לעקציעס און איינלייטונגען, צו די קולטורעלע מאנטיקס די פאָלגנדיקע: דר. אייגענס — 5 לעקציעס; בען צוקערמאַן — 5; י. פרידלאַנד — 4; י. גינזבורג — 3; כספה, גאַסט פון ישראל — 1; פאגארעלסקי — 1; שטורם — 6; ש. ברייניק — 2; אזאלין — 2; ס. רובין — 3; בן טובים, פון ישראל — 2; חברה שווארגער — 1; סערע מענדעל — 1; פ. לערנער — 1; א. באביטש — 2. סך הכל, 32 שבת־צו־נאַכטן — ליטעראַטור און קאָנצערטן; 37 קולטורעלע מאנטיק. 2 הזכרה אָוונטן ישראל אָסמאַן און לאה קאפעלאוויטש־האָפמאַן).

בן ציון גאָלדבערג, גאַסט אין קלוב

מאנטיק אָוונט דעם 2טן יוני האָט דער באַוואוסטער זשורנאַליסט פון „טאָג”, בן ציון גאָלדבערג, געהאַלטן אַ פאָרטראַג אין קלוב איבער דער טעמע: יידישע קולטור פּראָבלעמען אין אַמעריקע. אַ היפּשער עולם איז געקומען האָרן דעם רעפעראַט. ס׳האָט נאָכדעם געפאָלגט אַ לעבעדיקע דיסקוסיע. פאָרזיצער פון אָוונט, י. פרידלאַנד.

אונדזער יידישע ביבליאָטעק

ס. רובין, ביבליאָטעקאר

דער ל. א. יידישער קולטור קלוב האָט אַ פּרעכטיקן שיינעם ביבליאָטעק און לייען־צימער. אונדזער הייסטער ווּאונטש איז, אַז די אָנגעפּילטע שראַנקן מיט די הונדערטער ביכער און ספרים זאָלן ניט נאָר באַצירן די ווענט פון דער ביבליאָטעק אונדזער׳ער, נאָר זאָל באמת ווערן דאָס בית־הספר פאַר דעם יידישן לייענער.

מע באַקלאָגט זיך ביי אונדז זייער אַ סך, און מיט רעכט, אַז די יידישע היים ווערט לגמרי אויסגעליידיקט פון יידישן אינהאַלט און יידישן בוך. אַז די נאָכפראַגע אויפן יידישן בוך איז זייער קליין: יידישע ביכער אָפּטיילונגען אין די שטאָטישע ביבליאָטעקן האַלטן זיך אין פאַרמאַכן אָדער ווערן פאַררוקט אין אַ בלינדן ווינקל, אויס מאַנגל אין לייענער.

עס קומט, לכן, דעם ל. א. יידישן קולטור קלוב, אַ יישר כוח, וואָס ער רעכנט זיך ניט מיט דעם דאָזיקן מצב און האָט ערשט מיט אַ יאָר צוריק פאַרגרעסערט און פאַרשענערט זיין ביבליאָטעק, וואָס איז זיכער אַ צירונג און אַ כבוד פאַר דעם גרויסן אויסוואַל פון די ביכער וואָס די ביבליאָטעק אונדזערע פאַרמאָגט. נאָענט פון צוויי טויזנט ביכער מכל המינים: ביכער פון אונדזערע קלאַסיקער, און דער רוב פון אונדזערע בעסטע מייסטערס פון פּאָעזי, בעלעטריסטיק, עסייאיסטיק, וועלט געשיכטע, די נייעסטע ביכער פון דובנאָווס געשיכטע, געשיכטע פון ליטעראַטור, טעאַטער, וויסנשאַפט און די מערסטע יידישע זשורנאַלן, זאַמלונגען און אַלע יידישע צייטונגען.

עס איז באמת א נחת־רוח אַריינצוקומען און פאַרברייגנען אַ פּאָר שעה אין אונדזער שיינער ליכטיקער ביבליאָטעק.

מיר האָבן זיך אויך ניט שטאַרק צו באַקלאָגן אויף אונדזער לייענער־שאַפט. אַ פערטל פון אונדזער מיטגלידערשאַפט נעמען אַרויס ביכער צום לייענען פון אונדזער ביבליאָטעק און, לויט דעם אויסוואַל פון די ביכער וואָס זיי לייענען, קען מען זען אַז זיי האָבן אַ תשוקה פאַר דער בעסערער ליטעראַטור. צווישן 40 און 50 ביכער ווערן אַרויסגענומען אין לויף פון יעדן חודש.

מיר בעטן סיי די מיטגלידער פון קלוב און סיי יידן בכלל, וועלכע האָבן הנאה פון אַ יידיש בוך, צו ווערן אונדזערע שטענדיקע לייענער.

די ביבליאָטעק איז אָפן און פריי פאַר אַלעמען און איז גרייט אייך מהנה צו זיין.

וואָס איז דער מער מיט די יידישע יידן אין לאָס אַנגעלעס?

פון י. פרידלאַנד

יידישע קולטור עסקנים און שרייבער אין ניו יאָרק און אויך פון אונדזער שכנות׳דיקן שטאָט מעקסיקאָ, האָבן ניט איינמאָל שוין אָנגעוויזן אויף דעם קאָלאָסאַלן פענאָמענאַלן וואוקס פון דעם יידישן ישוב, לאָס אַנגעלעס. דער גרעסטער נאָך ניו יאָרק, זאָגט מען, אָדער „דער ניו יאָרק פון דער וועסט". זיי האָבן זיך פאַררופן אויף אונדזערע איכות און כמות אין די טואונגען, פון און אַרום אונדזערע אינסטיטוציעס און אנשטאַלטן. און, מיר האָבן באמת מיט וואָס שטאָלץ צו זיין:

לאָס אַנגעלעס ציילט איצט אַרום 325 טויזנט יידישע נפשות, מיט אַן אָרגאַניזירטער יידישער קהילה און וועלכער עס זיינען איצט אָנגעשלאָסן אַן ערך 350 אָרגאַניזאַציעס מיט אַ פּלאַנירטער אַקטיוויטעט. אין די אומצייליקע קאַמפּיינס פאַר די כלערליי אנשטאַלטן ווי: סאַניטאַריומס, האָספּיטעלס, טעמפּלען, „יונייטעד דזשואיש אַפּיל", הסתדרות, נאַציאָנאַל פאָנד און אַנדערע. חוץ די קלענערע געזעלשאַפטלעכע און קולטור אַקציעס. אויף אָט די אַלע נויטן און פאָדערונגען פאַר אונדזער געזעלשאַפטלעכן נאַציאָנאַלן קיום און אָנהאַלט, האָט אונדזער לאָס אַנגעלעס זיך אָפּגערופן גאָר, גאָר ברייטהאַרציק, מיט אַ געפיל פון אחריות, און איז גאַרנישט הינטערשטעליק, אין פּראָפּאָרץ, לגבי גרויס ניו יאָרק.

דער גרויסער פּרעכטיקער בנין, וואָס דער „ל. א. יידישער קאַמיוניטי קאַונסל" האָט לעצטן יאָר ערשט, דאָ אויפגעבויט, אין ווערט פון אנדערטהאַלבן מיליאָן דאָלאַר, איז באמת אַ גרויסער וויכטיקער מאָנומענט פון קהלשער דערגרייכונג, פון לאָס אַנגעלעסער יידנטום. אויך דער „אינסטיטוט פאַר יידישער דערציאונג" וועלכן די ציוניסטישע אַרבעטער באַוועגונג האָט לעצטן יאָר דאָ פאַרענדיקט אין ווערט פון אַ 150 טויזנט דאָלאַר, איז אויך ניט קיין קליינער אויפטו. חוץ די אַלע סענטערס, אין גרויס לאָס אַנגעלעס; קינדער שולן, יוגנט קלובן און אַנדערע. אַלץ צוזאַמען זעט מען פאַר זיך אַ בילד פון אַ גרויסע פאַרצווייגטע, פיבערהאַפּטיקע קהלשע און קולטור טעטיקייט.

איז דאָך גוט . . .

אָ ב ע ר . . .

אין איין וויכטיקן צווייג פון געזעלשאַפטלעכער און קולטור טואונג איז די יידישע לאָס אַנגעלעס גוואַלדיק הינטערשטעליק . . . און דאָס איז — יידישע פרעסע. און מחמת דעם וואונדערן זיך טאַקע אַ סך אויף די לאָס אַנגעלעסער יידן, און טיילוויז מיט באַדויערן. ווי געשיקט זיך עס! אַזאַ גרויסער יידישער ישוב, כן ירבו, מיט אַזאַ גרויסן פאַרנעם און פאַרמעסט אויף

אַלע געביטן פון אונדזער איצטיקן יידיש מאָדערנעם לעבן, זאָל אַזוי אומפאַרציילעך גלייכגילטיק זיין, צו אַזאַ וויכטיקן ענין ווי אַ יידישע וואָכנשריפט, לפּחות.

אַזאַ וואָכנשריפט וואָלט דאָך קודם כל געשטאַנען אין דינסט דער גאַנצער יידישער קהילה און וואָלט גאָר אַ סך געהאָלפן צו פּאָפּולאַריזירן און אַנטוויקלען, אָט די אַלע דערמאָנטע טעטיקייטן פון די הונדערטער אָרגאַניזאַציעס, וואָס גיבן זיך אָפּ מיט יידישער כלל און קולטור טעטיקייט.

אָט די דאָזיקע פּיינלעכע פראַגע, עגבערט טאַקע ניט ווייניק אונדזערע ערנסטע קולטור עסקנים, און מע איז זיך טאַקע מתקנא אויף דער קליינער מעקסיקא, אונדזער שכנות׳דיקן שטאַט, וואָס ציילט קוים צוואַנציק טויזנט יידישע נפשות, און האָט עטלעכע יידישע וועכנטלעכע און חודשלעכע אויסגאַבעס. און מיר דאָ, אין דער באַרימטער גרויסער לאָס אַנגעלעס האָבן אפילו ניט קיין איינע — טאַקע לחלוטין קיין איינציקע אויסגאַבע אין יידיש! . . .

זאָגט מען טאַקע דאָרטן וועגן אונדז:

„וואָס איז דער מער מיט די יידן אין לאָס אַנגעלעס?”

ווי זאָגט יצחק בערלינער, באַוואוסטער פּובליציסט און ליטעראַט, אין מעקסיקא, אין דער ציישונג „דער וועג” אין שייכות מיט דעם ענין: „פאַרמאָגט דאָך לאָס אַנגעלעס אַ פיינע פלעיאַדע פון יידישע דיכטער, דערציילער און זשורנאַליסטן, וואָס ווייסן וואו איין און וואו אויס אין ענין פרעסע און ליטעראַטור . . . פאַרוואָס נעמען זיי ניט די לייצעס אין דער האַנט אַריין, כדי דער וואָגן פון יידישן קולטור לעבן דאָרט, זאָל ניט פאַרקריכן אויף קרומע וועגן? שפיגלט דאָך אַ פרעסע אָפּ דאָס פנים פון אַ ישוב.”.

„עפּעס איז ניט פויגלדיק אין דער יידישער לאָס אַנגעלעס!”

יאָ, יצחק בערלינער איז גערעכט. עס זעט אויס אַז די יידן אין לאָס אַנגעלעס, בייִנקען ניט צו שטאַרק נאָך אַן אייגענער, לאָקאַלער יידישער וואָכנשריפט. עס פעלט זיי אַפּנים ניט אויס. אַ ניו יאָרקער יידישע צייטונג איז גענוג פאַר זיי. כאָטש יעדער בר־דעת קען פאַרשטיין אַז, אַ ניו יאָרקער צייטונג קען פונקט אַזוי ווייניק באַהאַנדלען און באַלויכטן אונדזערע היגע פּראָבלעמען, ווי די „ניו יאָרק טיימס” קען ניט פאַרנעמען דאָס אָרט פון דער לאָס אַנגעלעסער ענגלישער פרעסע.

וואָס פאָרט איז די סיבה וואָס לאָס אַנגעלעס איז געבליבן אָן אַ יידיש געדרוקט וואָרט פאַר די לעצטע עטלעכע יאָר? און וואַרום פאָרט האָט זיך אויסגעלאָזן אַ טייך פון די אַלע קאָנפערענצן און באַראַטונגען מכוח דעם ענין? וואו פאָרט ליגט דער שווער־פונקט פון ניט קענען זיך צוזאַמענריידן? דער ענטפער, דאַכט מיר, קען נאָר דערקלערט ווערן מיט דעם, וואָס ס׳פעלט ביי אונדז איניציאַטיווע, שטאַרקער ווילן, עקשנות, אחריות־געפיל און ערלעכער גלויבן פאַר דער נוציקייט און השפעה פון אַ יידישער וואָכנשריפט פאַר לאָס אַנגעלעס.

ס׳ווערט אויך פאַר אונדז קלאָר, אַז קיין פריוואַטער אונטערנעמער, ווי ליב עס זאָל אים ניט זיין דאָס יידיש וואָרט, וועט אונטער אַזעלכע באַדינגונגען און פאַרוואָרלאָזטן מצב פון יידישן צייטונגס וועזן, ניט אָנהייבן צו טראַכטן אפילו פון וועלכע סע איז אינוועסטירונג.

ס׳איז, לכן, די עובדה פון די אחריותפולע קהלשע טוער, צו נעמען די זאַך ערנסטער און באַטראַכטן דעם ענין פון אַ יידישער וואָכנשריפט פאַר לאָס אַנגעלעס, פון דער ערשטער און וויכטיקער מדרגה.

הויבט מען ביי אונדז אָן נאָר ריידן וועגן אַ יידישער וואָכנשריפט, אַזוי געפינען זיך תיכף ביי אונדז אַזעלכע, וואָס שטעלן די אַלט באַקאַנטע פראַגן, נעמלעך: כאַראַקטער און פנים פון צייטונג; וועלכע פּאָליטישע ריכטונג וועט די צייטונג פאַרטרעטן וכדומה. אַזוי ווי דאָס וואָלט געווען די עיקר מניעה, צו פאַרלאַנגען אַזאַ זאַך פון אַן אַלגעמיינער יידישער וואָכנשריפט, וועלכע דאַרף דינען די גאַנצע יידישע געזעלשאַפטלעכקייט אין פשוט אַן אַבסורד. דאָס איז אַן אויפגאַבע פאַר אַ פּאַרטיי שריפט. אַ כלל צייטונג קען ניט, דאַרף ניט און טאָר ניט פאַרטרעטן די אינטערעסן פון אַ באַשטימטער ריכטונג. זי דאַרף דינען די אינטערעסן און צילן פון דעם אַלגעמיינעם לאָס אַנגעלעסער יידנטום. אַ כלל צייטונג פאַר ל. א. דאַרף זיין איבערפּאַרטייאיש און דאַרף פריי זיין פון וועלכע ס׳איז פּאָליטישע השפעה אָדער פּאַרטיי פּאָליטיק. אַ יידישע וואָכנשריפט פאַר דער יידישער קהילה אין לאָס אַנגעלעס, דאַרף זוכן צו הויבן דעם קולטור מצב פון די יידישע מאַסן, וועקן דעם אחריות געפיל און ערנסטן באַצי, צו אונדזער שפּראַך און קולטור און העלפן צו אַנטוויקלען דאָ, אַ נאָרמאַל-געזונטע עפנטלעכע מיינונג. זי דאַרף געבן אַן אויסדרוק צו אַלע שעפערישע ריכטונגען און אינסטיטוציעס וועלכע טוען ממשות׳דיקע אַרבעט אויפן געביט פון יידישער קולטורעלער דערציאונג פון די מאַסן און אַ באַזונדערן אויפמערק דאַרף געשיינקט ווערן דעם יידישן שול-וועזן און דער יוגנט — די יורשים פון אונדזער דורותדיקער קולטור און ליטעראַטור.

אַ יידישע וואָכנשריפט פאַר ל. א. דאַרף, נאַטירלעך, זיין יידיש נאַציאָ-נאַל און עכט קולטורעל, אין גייסט און אין פירונג.

פון קיין אַנדער פּראָגראַם פאַר אַ יידישער כלל צייטונג, אין איצטיקן מאָמענט, איז נישטאָ וואָס צו ריידן אפילו.

פאַר אַזאַ וואָכנשריפט דאַרף ווערן דער אינטערעס פון יעדן ערנסטן אחריותפולן כלל טוער. ס׳איז פונקט אַזאַ וויכטיקער און נוצן ברייגנעדיקער ענין, ווי אַ סך אַנדערע טואונגען, פאַר וועלכע מע גיט אַוועק אָן אַ שיעור צייט, אַקטיוויטעט, ענערגיע און געלט.

דענקט איר ניט, יידישע יידן אין ל. א., אַז ס׳איז שוין די העכסטע צייט ניט נאָר צו טראַכטן און חלומען וועגן דעם נאָר טאַקע אויך ממשותדיקעס עפעס טאָן? . . .

באַמערקונג פון רעדאַקציע: מיר דערמאָנען דאָ דעם פיינפולן ענין אין „חשבון” מיט אַ כוונה. זאָל דער צוקונפטיקער פאָרשער וועגן יידישן צייטונגס וועזן אין ל. א. לכל הפחות פאַררעגיסטרירן, אַז אין גאַנצן גלייכגילטיק צום ענין איז מען דאָ ניט געווען. מע האָט געמאָנט, געפאָדערט אחריות און באַ-ציאונג צום יידישן געדרוקטן וואָרט און פּרעסע.

געזעלשאַפטלעכע קולטור כראָניק

דיכטער משה שטיינגארט, גאַסט ביים יידישן קולטור קלוב

די שרייבער גרופּע ביים יידישן קולטור קלוב, האָט איינגעאָרדנט אַ אינטימען ליטעראַרישן אָוונט מיטן חשובן דיכטער משה שטיינגארט, וועלכער איז געווען דאָ דעם זומער פאַר אַ קורצן וויזיט צוגאַסט אין ל. א.

דער צוזאַמענקונפט מיטן דיכטער איז פאָרגעקומען פרייטיק אָוונט דעם 25טן יולי. פאָרזיצער פון דער מסיבהלע איז געווען דער דיכטער מאטעס דייטש. באַגריסט דעם גאַסט און גערעדט וועגן זיינע שאַפונגען האָט אונדזער חשובער דיכטער ה. רויזענבלאַט און די דיכטערינס מלכה טוזמאַן און ברכה קודלי.

משה שטיינגארט איז דער מחבר פון אַ בוך לידער „אַליין" און איז איי נער פון די רעדאַקטאָרן וואָס גיבן אַרויס דעם נייעם זשורנאַל „וויטער", וועל כע די קריטיק האָט זייער וואַרעם אויפגענומען. שטיינגארט האָט ביים אָוונט גערעדט זייער אינטערעסאַנט וועגן דער מאָדערנער דיכטונג ביי אונדז ייד און ביי די אַמעריקאַנער און אויך געלייענט זיינע לידער. ביי אַ גלעזל טיי און קוכן איז דער אינטימער ליטעראַרישער אָוונט פאַרענדיקט געוואָרן און מע האָט דעם דיכטער געוואונטשן אַן אנגענעמען צאתך לשלום.

פאַראייניקטע מיטל־שול

די פאַראייניקטע מיטל־שול ביי דער ביורא פון יידישער דערציאונג מעג פאַרצייכענען אויף איר חשבון אַ באמת פאַרדינסטפולן קולטור שעפע רישן אָוונט, וואָס איז פאָרגעקומען צום גראַדואיר יום טוב, זונטיק דעם 15ט יוני אין מיוזישענס האָל.

די פּראָגראַם דורכגעפירט פון די מיטל־שול קינדער און גראַדואירטע איז געווען קערנדיק, זאַכלעך, קינסטלעריש און באַלערנדיק. אַ פיין געשול טער כאָר אונטער דער דירעקציע פון יהודה מאַלעק. אַ קאָלעקטיווע רעצי טאַציע, „צוויי ברידער" און „מאָניש" פון י. ל. פרץ. געזאַנג סאָלאָס פון שיינד בראון און דינה בעל.

די גראַדואנטן וואָס האָבן זיך באַטייליקט אין דעם סימפּאָזיום האָבן זיך באמת אויסגעצייכנט מיט טיפער פאַרשטענדעניש וועגן די טעזיסן איבער וועלכע זיי האָבן רעפערירט. בן־עמי פרידמאַן האָט גערעדט וועגן „א. ד גארדאן, דער אידעאָלאָג פון דת־עבודה". מיכל היימאַן וועגן „משה מענדל סאָן, דער פאָטער פון דער השכלה". עמוס הירשביין: „שלום עליכם און פרץ הירשביין, די השפעות פון זייערע קינדער יאָרן". יעסעלע קרוסקאל: „י. ל פרץ, צו זיין 100 יאָריקן געבוירן־טאָג".

פּראָפעסאר ליבמאַן האָט אויסגעטיילט די דיפּלאָמעס. דר. ז. קורמאַ דירעקטאָר, אַ וואָרט צו די גראַדואירטע.

דער חיים שוים יום טוב אין לאָס אַנגעלעס

דער יום טוב לכבוד דעם היסטאָריקער און תנ״ך פאָרשער, חיים שויס, וואָס איז פון דעם לואיס לאַמעד פאָנד פרעמירט געוואָרן פאַר זיין צווייטן בוך „די נביאים״, וואָס איז דורכגעפירט געוואָרן שבת אָוונט, דעם 21טן יוני, 1952, אין דעם ל. א. יידישן קולטור קלוב, וועט די יידישע אינטעלי־גענץ פון לאָס אַנגעלעס געדענקען ווי אַן אנגענעמע גייסטיקע איבערלעבונג פון אַ זעלטענעם געגוס.

דער שיינער גרויסער זאַל איז געווען איבערפילט. די מערסטע זיינען געקומען פאַרבאַנד חברים, פועלי ציון, פיאָנערן פרויען, לערער, שול טוער, און פאָרטרעטער פון „ייוואָ״, יידישער קולטור קלוב, הסתדרות עברית, ביוראָ פון יידישער דערציאונג, יוניווערסיטי אָוו דזשודאַאיזם, קאַלעדזש אָוו דזשואיש סטאַדיס, און אַנדערע.

דער פאָרזיצער פון אָוונט איז געווען דער ענערגישער קולטור טוער, מאָריס דייטש, וויצע־פאָרזיצער פונם לאָס אַנגעלעס פאַרבאַנד קאָונסיל און דער פאָרזיצער פונם קאָמיטעט פון דעם חיים שויס יום טוב.

אין זיין דערעפענען דעם יום טוב האָט ער געזאָגט: „מיר זיינען געקומען צוטיילן כבוד אַ גרויסן יידישן געלערטן וואָס איז געווען דער לערער פון אַ דור״.

ער לייענט צוערשט די באַגריסונגען וועלכע זיינען אָנגעקומען פון דער גענעראַל עקזעקוטיווע פון פאַרבאַנד, פונם פרעזידענט חבר מאיר בראָון און פון גענעראַל סעקרעטאַר לואיס סיגאַל, פון פריינט לואיס לאַמעד, פון די־טרויט, פון ש. ניגער, אפרים אווערבוך און פון וו. געלבאַרט.

נאָכדעם באַגריסן דעם חתן השמחה רבי א. וואָלף פון דעם „קאַלעדזש אָוו דזשואיש סטאַדיעס״, אין וועלכן חיים שויס איז איינער פון דעם פאַ־קולטעט, דר. שמואל דינין, דער דירעקטאָר פון דער ביורא פון יידישער דערציאונג, בען צוקערמאַן אין נאָמען פונם קולטור קלוב, און דער דיכטער ה. רויזענבלאַט אין נאָמען פונם ל. א. אָפּטייל „ייוואָ״.

פראָפ. משה ליבמאַן, דער מיט־דירעקטאָר פון דער ביורא פון יידישער דערציאונג, גיט אַן אָפּשאַצונג וועגן חיים שויס בוך „די נביאים״, אין וועלכן ער ברענגט אַרויס דעם אופן און דעם מעטאָד וועלכן חיים שויס האָט אָנ־געווענדט צו דערקלערן די סביבה, די עפּאָכע, די עקאָנאָמישע, סאָציאַלע און פּאָליטישע לאַגע פון יידישן לאַנד און פון יידישן פאָלק צווישן די אַנדערע דאַמאָלסדיקע פעלקער און גרויסמאַכטן.

ער ווייזט אָן וויפיל גרינטלעך וויסן, מי און צייט דער מחבר האָט געמוזט אָנווענדן אויף אַזאַ ווערק און וואָס פאַר אַ גרויסן ווערט אַזאַ ספר איז פאַר אינטעליגענטע יידישע לייענער און אפילו פאַר געלערטע פאַך־מענטשן.

דער קלימאַקס פון אָוונט איז געווען די פאָרשטעלונג אין גרים פון דרי סצענעס פונם ספר ירמיהו.

דער נאַראַטאָר איז געווען חבר מאיר אסטראָווסקי. די ראָלע פונם נביא ירמיה האָט אויף אַ דראַמאַטיש־קינסטלערישן אופן דורכגעפירט דער בינ קינסטלער משה שטראסבערג. סיי דער נאַראַטאָר און סיי דער נביא זיינע דערגאַנצט געוואָרן מיט אַריינגעפּאַסטע פסוקים פונם ספר ירמיה וואָס זיינע וואונדערלעך שיין און קרעפטיק געזונגען געוואָרן פונם עמוד קינסטלער ליי גלאַנץ, אַקאָמפּאַנירט פון יודזשיניא ברומאן. די דריי סצענעס האָבן געמאַכ אַ גוואַלדיקן רושם אויפן עולם אין זאַל,

מאָריס שוואַרץ וואָס איז גראַד איצט אין ל. א. און איז געווען געלאַד צו דעם אָוונט, האָט נאָכדעם געהאַלטן אַ באַגייסטערטע רעדע און האָט זי אויך אָנגעשלאָסן צווישן די באַגריסער מיט זייער וואַרימע פריינדלעכ וואונטשן.

אַ קורצע אָבער זייער געלונגענע באַגריסונגס רעדע האַלט עמוס שויס דער זון פון חיים שויס, און צום שלוס ווערט פאָרגעשטעלט דער ערן־גאַס חיים שויס, וועלכער דריקט פריער פאַר אַלץ אויס זיין דאַנק צו אַלע וועלכ האָבן איינגעאָרדנט אַזאַ שיינעם יום טוב לכבוד זיין ספר וועגן די נביאים און גיט נאָכדעם איבער זיין קוק און באַציאונג וואָס ער האָט זיין גאַנץ לעב צום ספר הספרים און באַמיט זיך דאָס איבערצוגעבן אויף זיין אייגנאַרטיקן אופ

צום סוף האָט חבר מאיר אסטראָווסקי דערקלערט אַז כאָטש דער פאַר באַנד האָט גענומען די איניציאַטיוו צו איינאָרדנען אָט דעם שיינעם אָוונ איז דאָס אָבער צושטאַנד געקומען אַ דאַנק דער קאָאָפּעראַציע פון פיל פריינ פון דעם מחבר וואָס האָבן דעם אָוונט „געספּאָנסאָרט” און אַלס רעזולטאַ פון דער „ספּאָנסאָרשיפּ” האָט ער דעם פאַרגעניגן און דעם כבוד אין נאָמ פון אַלע פריינט איבערגעבן צו חבר חיים שויס אַ מתנה פון טויזנט דאלאר.

א. דובין.

די 6-יאָריקע שטאָט-קאָנפערענץ פון „ייוואָ"
אין לאָס אַנגעלעס

איז אָפּגעהאַלטן געוואָרן שבת און זונטיק, דעם 6טן און 7טן סעפּטעמ־בער, 1952 אין זאַל פון יידישן קולטור קלוב. די דערעפענונג איז געווען אַ יום טובדיקע און אַ פייערלעכע, אונטערן פאָרזיץ פון דעם באַוואוסטן טע־אַטער לעקסיקאָגראַף זלמן זליבערצווייג.

אין פּראָגראַם פון דער דערעפענונג האָט זיך באַטייליקט פייגעלע פּאַניטש און געזאַנג נומערן און מענדל עלקין האָט רעפערירט איבער „דער ייוואָ און זיינע פּלענער אויף להבא". באַגריסונגען צו דער דערעפענונג פון דער קאָנ־פערענץ פון י. פרידלאַנד פון ל. א. יידישן קולטור קלוב און י. סטענזער פון „אַמאַלגאַמייטעד".

די פרימאָרגן זיצונג, זונטיק דעם 7טן סעפּ., איז געווען אונטערן פאָר־זיץ פון חברה אסתר אפּטייקער. פאַרטראָטן צו דער קאָנפערענץ זיינען געווען בערך 100 דעלעגאַטן פון אָרגאַניזאַציעס.

די נאָכמיטיק זיצונג איז געווען אונטערן פאָרזיץ פון אלעקס ראבין. פּראָפ. משה ליבמאַן האָט געהאַלטן אַ רעפעראַט איבער דער טעמע „הומאָר ביי יידן", און מענדל עלקין וועגן זיינע איינדרוקן און באַגעגענישן אין ישראל.

די נייע באַאַמטע פון דעם „ייוואָ" קאָמיטעט אין לאָס אַנגעלעס פאַר דעם יאָר 53־1952 זיינען: ה. רויזענבלאַט, פאָרזיצער; זלמן זילבערצוויג, פאָרזיצער פון אַקטיוו; קאָ־פאָרזיצער, אלעקס ראבין; וויצע פאָרזיצערס: אסתר אפּטייקער, י. פרידלאַנד און ט. ברייס. פּראָטאָקאָל סעקרעטאַר, י. טיליס; פינאַנס סעק־רעטאַר, ש. ברייני‎ן און עקזעקוטיוו דירעקטאָר, שלמה האָכבערג.

„ייוואָ" פרויען קלוב אין לאָס אַנגעלעס

אין דער דעקלאַראַציע פון דער גרינדונג פון דעם פרויען קלוב ביים „ייוואָ" אין לאָס אַנגעלעס ווערט געזאָגט צווישן אַנדערעס:

דער „ייוואָ", ווי אַ וויסנשאַפטלעכער און פאָרש־אינסטיטוט, וואָס איז איינציק אין דער יידישער וועלט, זאַמלט, פאָרשט און באַאַרבעט וויסנשאַפט־לעך אַלע אַספּעקטן פון יידישן לעבן פון דער פאַרגאַנגענהייט און קעגנוואַרט, היט אויף און בויט ווייטער די גרויסע קולטור־ירושה, אין דער יידישער שפּראַך, וואָס איז אונדז געבליבן פון דער שעפערישער עפּאָכע אין מזרח־אייראָפּע. דערמיט דערפילט דער „ייוואָ" אַ נאַציאָנאַל־היסטאָרישע אויפגאַבע פאַרן גאַנצן יידישן פאָלק.

פאַרשטייענדיק די סכנות, וואָס לויערן אויף דער יידישער קולטור; אנערקענענדיק, אַז דער יידישער וויסנשאַפטלעכער אינסטיטוט איז אַ וויכ־טיקער כוח אויפצוהאַלטן און שטאַרקן די יידישע קולטור־באַוועגונג, באַ־שליסט די גרינדונגס־פאַרזאַמלונג פון דעם „ייוואָ" פרויען־קלוב, וואָס איז אָפּגעהאַלטן געוואָרן שבת דעם 16טן אויגוסט, 1952, די פאָלגנדיקע פּונקטן:

1. צו זיין אַ צווייג פון ייוואָ־קאָמיטעט אין לאָס אַנדזשעלעס.
2. ווי אַ צווייג פון ייוואָ־קאָמיטעט אין ל. א., וועט דער ייוואָ פרויען קלוב שטיצן און העלפן דעם ייוואָ, פינאַנציעל און מאָראַליש.
3. דער ייוואָ פרויען־קלוב איז אַן אָרגאַניזאַציע פאַר זעלבסט־בילדונ און וועט זיך פאַרנעמען מיט פאַרטיפן און פאַרשפּרייטן יידישע קול טור צווישן פרויען, אין גייסט פון ייוואָ.
4. דער ייוואָ פרויען־קלוב איז אַ דורכאויס יידישע קולטור־אָרגאַני זאַציע, וואָס נעמט נישט קיין שטעלונג צו קיין פאַרטייאיש־פּאָלי טישע פּראָגראַמען.
5. דורך זיין אַרבעט פאַרן ייוואָ, וועט דער ייוואָ פרויען־קלוב שטאַרק און דערמעגלעכן די אַרבעט פון די פאָרשער און וויסנשאַפטלע אַרום דעם ייוואָ, וואָס שאַפן קולטור־ווערטן פאַרן יידישן פאָלק לדורו

דער פרויען־קלוב רופט אַלע פרויען, וואָס ווילן צולייגן אַ האַנט צו בוי און שטאַרקן די יידישע קולטור־באַוועגונג, זיך אָנצושליסן אין „ייוואָ פרויען־קלוב און אים העלפן וואַקסן, שטאַרק ווערן און אַנטוויקלען אַן ערנסט קולטור־טעטיקייט פאַר דער יידישער פרוי אין לאָס אַנדזשעלעס.

אויסצוגן פון קולטור קאָמיטעט באַריכט

ביים אינסטיטוט פאַר יידישער דערציאונג

יעקב ניומאַן, פאָרזיצער

דער אינסטיטוט איז אַ קולטור און דערציאונג אינסטיטוציע, מיט געוויסן ציל, אַ באַשטימטער וועלט אָנשויאונג, און זיין קולטור טעטיקי האָט אַ באַשטימטע ריכטונג, פאַרלאַנגען און שטרעבונגען, וואָס זיינען נא אפשר ניט קלאָר אויסגעדריקט געוואָרן, אָבער זיי ווערן קלאָר באַגריפן או געפילט.

וועלן מיר אָנהייבן מיט דער סעריע מלווה מלכה אָוונטן. קודם כל: זיינען ניט געפּלאַנט געוואָרן קיינע איינצלנע אָוונטן, פון וואָך צו וואָך, נ אין משך פון וואָכן פאָראויס. 32 אַזעלכע אָוונטן זיינען אָנגעצייכנט געוואָר יעדער איינער פון זיי איז באַזוכט געוואָרן פון אַ פיינעם עולם, און אַריינפיר און אָפּט אויך אַ באַגלייטונג פון געזאַנג בציבור. אַ שטענדיקע טייל פון די אָוונטן אין געווען אַן אויסטייטשונג פון דער פרשה פון דער וו פון חבר מ. פּאָגעל. כמעט ביי יעדן אָוונט האָבן מיר געגעבן דעם עולם איבערזיכט איבער די יידישע נייס פון דער וואָך, אָנגעפירט פון ח' זל זילבערצווייג. אויפן פּראָגראַם פון יעדן אָוונט איז געווען אַ פאָרלעזונג פו דער יידישער מאָדערנער ליטעראַטור. פאַרענדיקט האָט זיך דער אָוונט מי אַ מלווה מלכה צובייס. דער שווערפּונקט פון דעם אָוונט איז אָבער אַלע מ געווען אַ רעפעראַט פון אַ האַלשע שעה ביז דריי פערטל שעה.

אַ צווייטע סיסטעמאַטישע טעטיקייט פון קולטור קאָמיטעט איז געו די פייערונגען פון די יידישע ימים טובים. אויך דאָ מוז באַמערקט ווערן, עס האָט זיך געהאַנדלט וועגן אַ כוונה, אַ ציל און אַ פּלאַן. דער ציל פון קו טור קאָמיטעט איז געווען צו שאַפן אַ נוסח, צוגעפּאַסט צום גייסט פון מ דערנעם טראַדיציאָנאַליזם, וואָס זאָל ריידן צו אונדז — דעם היינטיקן מ דערנעם יידן.

הײנטיקס יאָר איז אויך געמאַכט געוואָרן אַ פּאַרזוך צו באַנײַען די העב־רעיִשע קורסן, וואָס זײַנען געווען דערפֿאָלגרײַכער ווי פֿאַראַיאָרן. אין משך פֿון פֿאַרגאַנגענעם יאָר האָט זיך אָנגעהויבן צו באַווײַזן אין אינסטיטוט אָן אָנהויב פֿון אַ ביבליאָטעק, אָן שום פֿאָנדן, אָן אַ בודזשעט, אָן אַפֿילו אַ וועל־כער עס איז געפּלאַנטער אָנשטרענגונג געפֿינען זיך אין אינסטיטוט עטלעכע הונדערט ביכער, צווישן זיי אַ צאָל גאַנץ ווערטפֿולע.

ווי באַקאַנט פֿירט דער אינסטיטוט אויך אָן מיט אַ ייִדישער נאָכמיטיק שול, און קינדערגאָרטן לויט דער פּראָגראַם פֿון דער ציוניסטישער אַרבעטער באַוועגונג. עס באַזוכן די שול צווישן 50־40 קינדער נאָכמיטיק און אָן ענלעכע צאָל קינדער איז אויך דאָ אין קינדערגאָרטן. די שול האָט איצט אויך אַ „באַס" וואָס ברענגט קינדער פֿון ווײַטערע פּונקטן אין שטאָט. דער ציל פֿון די טוער אַרום דער שול איז מיט דער צײַט צו עטאַבלירן דאָרט אַ טאָג־שול.

„אויפֿבוי" גרופּע

די „אויפֿבוי" גרופּע אין לאָס אַנגעלעס איז געגרינדעט געוואָרן אין יאָר 1940. אין אָנהויב איז די גרופּע באַשטאַנען פֿון אַ קלײנער צאָל אינטימע פֿרײַנט, הגם נישט אַלע זײַנען געווען פֿון דער זעלביקער פּאָליטישער אָרי־ענטאַציע, האָט די גרופּע דאָך באַשלאָסן אָנצושליסן זיך אין דער דאַמאָלס־דיקער „ליג פֿאַר אַרבעטנדיקער ארץ ישראל".

אין אַ קורצער צײַט האָבן אָן דער גרופּע אָנגעשלאָסן זיך אַרום פֿופֿציק חברים און חברות. שפּעטער איז שוין די צאָל געוואָקסן ביז הונדערט און צוואַנציק מיטגלידער.

אין יאָר 1946 ווען די „ליגע" האָט זיך פֿאַראײניקט מיט דער פּועלי ציון אָרגאַניזאַציע איז די „אויפֿבוי" גרופּע געוואָרן אַ טייל פֿון דער ציוניסטישער אַרבעטער באַוועגונג פּועלי ציון. די מיטגלידער האָבן דאַן אײַנגעזען אַז דאָס איז די ריכטונג אין וועלכער זיי וועלן גיין און מיטאַרבעטן. די גרופּע נעמט אָן אַקטיוון אַנטייל אין הסתדרות קאַמפּיין, שאַפֿט גרויסע סומעס פֿאַרן „וועלפֿער פֿאָנד", נאַציאָנאַל פֿאָנד, און שטיצט אַלע וויכטיקע אינסטיטוציעס אין שטאָט, אין לאַנד און אין ישראל.

יעדן יאָר ווערט אַראַנזשירט אַ גרויסער קאָנצערט, אַמאָל אַליין און אַמאָל צוזאַמען מיט אַנדערע צווײַגן פֿון דער באַוועגונג, וועלכער איז אַ כבוד פֿאַר די ייִדן אין ל. א. איין מאָל אַ חודש קומט פֿאָר אַן „עונג שבת" אין אינ־סטיטוט פֿאַר ייִדישער דערציאונג, מיט אַ פֿרײַען אײַנטריט, פֿאַר אַלעמען. מערסטנס ווערט דורכגעפֿירט אַ מוזיקאַליש־קולטורעלע פּראָגראַם אָדער אַ פּאָליטישע דיסקוסיע.

די גרופּע איז איצט אַקטיוו אין אַ באַוועגונג, מיט דער פּועלי ציון פּאַרטיי אין לאַנד אויפֿן געביט פֿון דערציאונג און אַנדערע וויכטיקע ייִדישע פּראָב־לעמען אין אונדזער צײַט.

די חברים און חברות פֿון דער גרופּע זײַנען ווי איין שיינע גרויסע משפּחה. די פֿאַרזאַמלונגען קומען פֿאָר אין פּריוואַטע הײמען פֿון די מיטגלידער. די זיצונגען ווערן געפֿירט אין ייִדיש. אָט די גרופּע אינטעליגענטע ערנסטע [illegible] גייט אָן מיט וויכטיקע טואונגען, לייגט צו אַ האַנט צו בנין הארץ און פּרובירט אויך לייגן אַ גוטן יסוד פֿאַר דער אַמעריקאַנער ייִדישער יוגנט.

ה. אבראמס, פּאַרזיצער

ה. רויזענבלאַטס 75-יאָריקער יובילײ

די יידישע לאָס אַנגעלעס וועט גאָר בקרוב האָבן די געלעגנהייט צו פייערן דעם 75 יאָריקן יובילײ פון אונדזער אַלעמענס באַליבטן און חשובֿן דיכטער ה. רויזענבלאַט.

צו אָט דער פייערלעכער געלעגנהייט וועט אויך אַרויסגעגעבן ווערן זיין נייעסטער בוך לידער (11טער באַנד כן ירבו) א. נ. „דער שענצטער טאָג אין האַרבסט". די גאַנצע יידישע ליטעראַרישע וועלט שטייט ממש פאַרגאַפּט פאַר דעם וואונדער פון רויזענבלאַטס יונגשאַפט אין זיין שאַפן.

ווען מע בלעטערט די איבער 50 יאָר רויזענבלאַטס לירישע לידער און פּאָעמעס מיט וועלכע עס אָטעמט אַזויפיל יונגעשאַפט און פילאָסאָפישע ווייזהייט, ווערט דער וואונדער נאָך גרעסער.

די יידישע לאָס אַנגעלעס האָט די זכיה אַז צווישן אונדז לעבט און שאַפט דער דיכטער רויזענבלאַט, פאַר אַ סך יאָרן און איז אויך ניט וויניק אַקטיוו אין אונדזערע יידישע קולטור קרייזן. ס'איז גאַנץ נאַטירלעך, לכן, אַז דאָ אין שטאָט האָט זיך פאָרמירט אַ „ה. רויזענבלאַט בוך און יובל קאָמיטעט" כדי צו פייערן דעם 75 יאָריקן יובילײ פון דעם דיכטער און אויך אַרויסגעבן זיין נייעסטן בוך לידער. דאָס בוך איז שוין אין דרוק און וועט דערשיינען צום יובל אָוונט. גאָר בקרוב, וועט דער „ה. רויזענבלאַט בוך קאָמיטעט" צוזאַמענרופן אַ קאָנפערענץ פון אַלע קולטור אָרגאַניזאַציעס דאָ אין שטאָט, כדי אויף אַ פּאַסיקסטן און איינדרוקספולן אופן דורכפירן דעם 75 יאָריקן יובל פון אונדזער פאַרדינסטפולן יובילאַר, דער חשובֿער דיכטער ה. רויזענבלאַט.

ס. קאַרפּמאַן, סעקרעטאַר, ה. רויזענבלאַט בוך קאָמיטעט.

דוד עדעלשטאַט אָנדענק קאָמיטעט

אין לאָס אַנדזשעלעס און סאַן פראַנציסקאָ

איז געגרינדעט געוואָרן דורך דער איניציאַטיוו פון נישט לאַנג פאַרשטאָרבענעם דר. הערמאַן פראַנק מיטן ציל: 1) אַרויסצוגעבן אַ דוד עדעלשטאַט אָנדענק בוך א. נ. „פון דוד עדעלשטאַט ביז אונדזער צייט, 2) איניציאַטירן און איינאָרדענען זיין 60 יאָריקן יאָרצייט אין אַלע יידישע ישובֿים איבער דער וועלט.

אין אויפרוף, וואָס דער דוד עדעלשטאַט אָנדענק קאָמיטעט האָט אַרויסגעגעבן, ווערט געזאָגט:

„סוף אָקטאָבער 1952 ווערט 60 יאָר זינט דעם טראַגיש-פריצייטיקן טויט פון איינעם פון אונדזערע ערשטע און שענסטע אַרבעטער-דיכטער און פּיאָנערן פון סאָציאַלער פּאָעזיע און פּובליציסטיק אויף דער יידישער גאַס — דוד עדעלשטאַט (1866-1892).

„אַלע שאַפונגס־יאָרן פון זיין קורץ לעבן האָט דוד עדעלשטאַט אָפּגע־לעבט אין אַמעריקע. אָבער זיינע לידער און דער כשוף פון זיין וואונדער־לעכער פּערזענלעכקייט זיינען געוועזן באַקאַנט און באַליבט אויף ביידע זייטן ים, אומעטום, וואו ס׳האָט געלעבט דער גייסט פון קאַמף און דער דראַנג צו פרייהייט, גלייכהייט און סאָציאַלן יושר.

„דעריבער דאַרף זיין גייסט און אָנדענק אויפגעלעבט און באַערט ווערן פון אַלע פרייהייט־ליבנדע מענטשן און קרייזן אָן חילוק פון פּאַרטיי און ריכ־טונג, פאַר וועמען עס זיינען טייער די שטרעבונגען פון פרייהייט, גערעכ־טיקייט און מענטשלעכע חשיבות״.

ליידער האָט דר. הערמאַן פראַנק נישט דערלעבט צו פאַרענדיקן דאָס אָנגעהויבענע ווערק. דער ד.ע.א.ק. האָט דעריבער באַשלאָסן איבערצוגעבן די רעדאַקציע פון בוך צו אַ גרופּע פון אָנגעזעענע יידישע שריפטשטעלער, וועלכע האָבן מיט אים מיטגעאַרבעט.

צווישן די אַקטיווע טוערס און ספּאָנסאָרס פון ד.ע.א.ק. אין ל. א. געפינען זיך: שלומה און יהודית בערקאָוויץ, דוד ברידזשער, בלומע גיסנעט, מ. האַ־רעליק, אייב ווינאַקור, מלכה טוזמאַן, סעם טאַק, מ. לאַפּידוס, י. ליטעווקאַ, י. מאַסקאָוויץ, ראָוז מאַסקאָוויץ, י. סטענזער, יהושע פּאַרבער, י. פרידלאַנד, סיד קאָן, דאָרא קייזער, ה. רויזענבלאַט, י. רויטבלום, אַנאַ און טאָני ראַגאַטי, וויליאַם פרידמאַן, חיים שאַפּירא, אסתר שומיאַטשער. אין סאַן פראַנציסקאָ: נ. אַלפּערט, י. בלייער, י. גאָלדבערג, מ. גרענט, י. טשערנין, מ. טוירנער, ישראל לעמפּערט, י. ליסאַן, טילי מיילס, י. י. נאַטהאַן, י. קאַרלין, ראָוז קריל, מ. און פּעני שפּאַניער.

פאָרזיצער פון קאָמיטעט איז אליעזר דאַרין, וויצע פאָרזיצערס מ. גינז־בורג און מ. שפּאַניער, קאַסירער ל. קייזער. סעקרעטאַרן: היימאַן יפה און א. קראַבאַלאָווסקי.

א. כ.

אַ יאָר יידיש־קולטורעלע טעטיקייטן ביים ים

דער פּרץ הירשביין קולטור־קרייז ביים ים האָט פאַרן לעצטן יאָר דורכ־[illegible]ירט חודשלעך עפנטלעכע לעקציעס אויף פאַרשידנאַרטיקע טעמען.

עס האָט רעפערירט אונדזער חבר יוסף גינזבורג, וועגן דעם שרייבער [illegible]בערגעלסאָן און וועגן דער „גאָלדענער קייט״ פון י. ל. פּרץ. דער קול־[illegible]טוער א. דאַרין: „די באַלדיקע אויפגאַבעס פון דער יידישער קולטור״, [illegible] פּאַגאַרעלסקי: „משה העס, זיין לעבן און שאַפן״, חבר יוסף קיץ: [illegible]מאַרקיש״.

[illegible] לערער דוד ברידזשער: „דערציאונג אין דער היינטיקער געזעל־[illegible] דער שריפטשטעלער אבא גאָרדין: „דריי אבות פון דער יידישער [illegible]טור״, און די דיכטערין אסתר שומיאַטשער־הירשביין: „די שליחות [illegible] יידישער ליטעראַטור״.

צו די לעקציעס זיינען געקומען פון 50 ביז 100 מענטשן, איין מאָל אַ חודש פרייטיק צונאַכט, קומען מיר זיך צוזאַמען אין די היימען פון אונדזערע חברים, וואו ס'ווערט דורכגעפירט קולטורעלע אָוונטן.

עס איז געווען אַן אָוונט לכבוד דער דיכטערין מלכה טוזמאַן, וואו חבר יוסף גינזבורג האָט רעפערירט איבער די שאַפונגען פון דער דיכטערין, און עס איז פאַרקויפט געוואָרן 14 ביכער פון אירע געזאַמלטע לידער.

2 מאָל דורכן סעזאָן האָט דער דיכטער מאַטעס דייטש געלייענט פון זיינע עסייען. דער קולטור טוער יצחק ניומאַן איבער פורים, די חברים איי־זענשטאַט און פאַגאַרעלסקי איבער טאָג־פראַגן. אַ סימפּאָזיום פון די חברות ראָוז נאַרמאַן, קלאַרא דובין און חבר אייזענשטאַט: „צי זאָל מען נעמען רע־פּאַראַציע פון דייטשלאַנד?" און נאָך אַנדערע טעמען און פראַגן.

כמעט אויף אַלע צוזאַמענקומען לייענט חבר יוסף גינזבורג פון אונ־דזערע קלאַסיקער, און די אָוונטן ווערן פאַרענדיקט מיט געזאַנג און אַ טע־פּעלע קאַווע.

יידישע אָפּטיילונג אין סאַנטא מאָניקא לייברערי

גאָר אַ גרויסער אויפטו פון פרץ הירשביין קולטור קרייז איז געווען, צו קריגן די צושטימונג פון דער סאַנטא מאָניקא לייברערי, צו געבן אַן אָרט פאַר אַ יידישער אָפּיילונג אין דער אָושען פּאַרק לייברערי אויף דעם נאָמען פון אונדזער אומפאַרגעסלעכן שריפטשטעלער פרץ הירשביין.

אויף די פּאָליצעס פון דער לייברערי געפינט זיך שוין איבער 400 יידישע ביכער, און פאַרן חודש אויגוסט איז אַרויסגענומען געוואָרן 70 יידישע ביכער, צום לייענען.

די אָפיציעלע דערעפענונג איז פאָרגעקומען דעם 15טן אויגוסט, 1952 און ס'איז געווען אַ גרויסער דערפאָלג. איבער 160 מענטשן זיינען געקומען צו דער דערעפענונג.

עס האָבן באַגריסט: דער היגער כלל טוער דזשייקאָב רובל פון דער באָרד פון דער סאַנטא מאָניקא לייברערי, אַ פאָרשטייער פון דער סיטי אָף סאַנטא מאָניקא, פון דער באָרד אָף עדיוקיישאָן, דער טשערמאַן פון „קאָמ־יוניטי קאָנסול" און דער פאָרזיצער פון קאָמיוניטי צענטער. וועגן די חשיבות פון יידישן לשון האָט רעפערירט דער באַקאַנטער שריפטשטעלער זלמן זיל־בערצוויג און זיין פרוי, צילי סילווער, די טאַלאַנטפולע רעציטאַטאָרין, האָט אויסגעצייכנט פאָרגעטראָגן אַ ליד פון מלכה לי און די פּאָעמע „קום אַרויס אויף אַ שעה" פון ברכה קאַפשטיין, האָט אַרויסגערופן אַ שטורם פון אַפּלאָדיסמענטן. די דיכטערין אסתר שומיאַטשער־הירשביין, די לעצטע אויפן פּראָגראַם, האָט מיט אַ צאַרטער און טיף פילנדער שטימע, אויסגעדריקט אירע האַרציקע געפילן צו דעם קולטור־קרייז, וואָס האָט עקשנות'דיק דורכ־געפירט אַזאַ וויכטיקע זאַך ווי אַ יידישע ביבליאָטעק און וואָס מיר האַלטן טייער דעם נאָמען פון אונדזער פרץ הירשביין. פאַר אַ לאַנגע צייט וועט מען געדענקען דעם היסטאָרישן גייסטרייכן אָוונט.

מרדכי פאַגאַרעלסקי

סעקרעטאַר פון פרץ הירשבייט קולטור־קרייז ביים יס

אַ קורס לעקציעס פון גרויס באַדייטונג

אויף דער איניציאַטיוו פון רבי פּ. סמאָלער, איז געלונגען אַז דער „קאַלעדזש אָוו דזשואיש סטאַדים" וואָס ווערט אויסגעהאַלטן פון דער „יוניאָן אָוו אַמעריקאַן היברו קאָנגרעגיישאָנס" צוזאַמען מיטן „היברו יוניאָן קאַלעדזש" זאָל איינלאַדן דעם יידישן געלערנטן און היסטאָרי־קער, חיים שוים, צו געבן אַ קורס לעציעס וועגן די „יסודות פון יידישער קולטור געשיכטע".

די לעקציעס זיינען געגעבן געוואָרן יעדן דאָנערשטיק אָוונט פון **8** ביז **9:30**, אין דער יידישער שפּראַך אין די צימערן פונם ווילשייר טעמפּל, וואָס געפינט זיך אויף ווילשייר און האָבאַרט.

דאָס האָט פּאַסירט צום ערשטן מאָל, אַז דער „קאַלעדזש אָוו דזשואיש סטאַדים" וועלכער ווערט אויסגעהאַלטן פון די רעפאָרם יידן, זאָל האָבן אַ קורס לעקציעס אין יידיש, און עס איז באמת כדאי [illegible] אַ סך מענטשן זאָלן וויסן פון אַזאַ לויבנסווערטער דערשיינונג.

[illegible]יוד לאַמעד מאַלאַמוט, באַקאַנטער שרייבער, ווערט אַ תושב אין לאָס אַנדזשעלעס

[illegible]פאַר די עלטערע יידישע תושבים דאָ אין שטאָט איז י. ל. מאַלאַמוט ניט [illegible] פּנים חדשות. מיט אַ פערטל יאָרהונדערט צוריק האָט מאַלאַמוט גע־[illegible]דאָ ביי אונדז אין שטאָט אייניקע יאָר, און איז געווען היפּשלעך אַקטיוו [illegible] ליטעראַרישן לעבן.

[illegible]וקא מיט יאָרן צוריק האָט יידיש דאָ געהאַט אַ בעסערע מערכה: ציי־[illegible] זשורנאַלן זיינען דאָ אויפגעשוואומען ווי שוועמלעך נאָך אַ רעגן. [illegible] אויסגאבן, כמעט, איז מאַלאמוט געווען אַן אַקטיווער מיטאַרבעטער, [illegible]יקע אפילו אַליין אַן אַרויסגעבער. די „קאַליפאָרניע יידישע שטי־[illegible]ט", „דער שטערן", ל. א. יידישער בולעטין, „זונלאַנד", זשורנאַל [illegible] ליטעראַטור און קולטור, „האליוואוד", יידישער זשורנאַל פאַר [illegible]נדוסטרי; ניט דערמאָנענדיק זיין מיטאַרבעטערשאַפט אין צענד־[illegible] צייטשריפטן אין אַמעריקע און קאַנאַדאַ. למען אינפאָרמאַציע [illegible] דערמאָנט ווערן, אַז, לויט אונדזער רעקאָרד איז י. ל. מאלא־[illegible]ען איינער פון די סאַמע ערשטע גרינדער פון דער דאַמאָלס־[illegible] גרופּע קולטוריסטן, פון וועלכע ס'איז אַרויסגעוואַקסן און [illegible] אונדזער איצטיקער לאָס אַנדזשעלעסער יידישער קולטור [illegible]קומען איצט קיין ל. א. וועט מאלאמוט, נאַטירלעך, ניט בלייבן [illegible]טע הענט און ווי אַן ענערגיש שעפערישער מענטש, וועט [illegible] צייט צו קולטור ליטעראַרישער טואונג, צו וועלכע ער איז

ש. ברײנין צו זײַן 75־יאָריקן געבוירן־טאָג

עס ווילט זיך גאָרניט גלויבן, אַז דער אויפן פּנים „פּאַרהעלטניסמעסיק״ יונגער, ענערגישער, „רירעוודיקער״ ש. ברײנין, איז שוין געוואָרן 75 יאָר יונג. דאַכט זיך אָט ערשט האָבן מיר געפײַערט זײַן זעכציק יאָריקן געבוירן־טאָג. ווי שנעל עס פליען די יאָרן... ש. ברײנין פאַרנעמט אַ זײער וויכטיק אָרט אין אונדזער יידיש וועלטלעכער און טײלווײַז נאַציאָנאַלער יידישער געזעלשאַפטלעכקייט, ביי אונדז אין לאָס אַנגעלעס. אָבער זײַן הויפּט אַקטי־וויטעט האָט ער פאַר יאָרן לאַנג אָפּגעגעבן דעם לאָס אַנגעלעסער יידישן קולטור קלוב וואו ער האָט גענויע 12 יאָר פאַרנומען דעם אַמט אַלס פּי־נאַנץ סעקרעטאַר.

און ניט נאָר אַלס סעקרעטאַר, נאָר אין אַלע פאַרצווײַגטע אַקטיוויטעטן וואָס דער קלוב פירט אָן איז ברײנין שטענדיק אַן אַקטיווער טוער און העלפער.

אין „ייוואָ״ דאָ אין שטאָט איז ש. ברײנין פון די אַקטיווסטע מיטהעלפער, ניט נאָר אַלס פינאַנס סעקר. נאָר אַלס אַ זאַמלער פון הונדערטער דאָלאַר פאַר יעדער אַקציע פון דער „ייוואָ״.

יעדער שליח וואָס קומט אַהער אין שטאָט אין די אינטערעסן פון אַ יידיש וועלטלעכער קולטור אינסטיטוציע געפינט אין ברײנינען דעם גע־טרײַען מענטשן, וואָס פאָרט מיט אים אַרום טעג גאַנצע, און איז באַהילפיק מיט אַלץ וואָס אים איז נאָר מעגלעך. די שליחים פון „ציקאָ״, „צוקונפט״ און אַנדערע ביכער פאַרלאַגן האָבן שטענדיק אין ש. ברײנין אַ חבר און אַ פרײַנד וואָס מאַכט זייער מיסיע דאָ אין שטאָט גרינגער און פרוכטבאַרער.

אויך אין דעם פּרץ הירשביין צווײַג וואו ער איז אַ מיטגליד אַזויפיל יאָרן איז ער אַקטיוו אין די פאַרשידענע טעטיקײטן וואָס דער צווײַג פירט דורך, אין משך פון יאָר.

ברײנין ברויזט כסדר מיט טעטיקייט, און אפשר אָט דער פילזײַטיקער אינטערעס אין יידיש געזעלשאַפטלעכע פּראָבלעמען, האַלט אים אַזוי „יונג״ לאָמיר האָפן אַז ער וועט נאָך אַזוי פילן פאַר אַ סך, אַ סך יאָרן. מער און איבער אַלץ פון זײַן פילפאַכיקער טעטיקייט וואַקסט אַרויס דער מענטש ברײנין: — אַן אמתער, אַן ערלעכער, ניט נאָך „כבוד יאָגנדיקער״ און אויך אַ תלמיד חכם; באַהאַוונט אין דער אַלטער און נײַער העברייאישער ליטעראַטור, לייענט זייער פיל, און איז נאָך ביז איצט דורשטיק נאָך לערנען און וויסן... איך און אַלע חברים פון אונדזער קלוב זײַנען ניט ווײניק שטאָלץ מיט דעם וואָס ש. ברײנין איז אײנער פון אונדזערע אַקטיווע מיטאַרבעטער. מיר ווינטשן אים, אַז לאַנג, לאַנג זאָל ער לעבן און ווירקן, און מיר זאָלן מיט אַ סך יאָרן שפּעטער קענען זאָגן אָט די אַלע גוטע ווערטער: — זאָל ער האָבן געזונט און ענערגיע צו קענען זײַן אַזוי נוצלעך צו זײַן פאַמיליע און צו די פאַרשידענע געזעלשאַפטן וואו ער איז אַקטיוו. מיר אַלע מיטגלידער פון קלוב פרייען זיך מיט אייך און ווינטשן אייך געזונט, גליק, און הצלחה.

משה לייב קאַפּילאָף, פינאַנס סעקר.

באַגריסונגען פֿון אויפֿריכטיקע פֿריינט

חשוב'ע חברים־רעדאַקטאָרן:

איז אָט ווי מיר זעען גיט איר אַרויס אַ נייעם נומער „חשבון". און ווי איך פֿאַרשטיי, וועט עס, פֿון איצט אָן ווערן ביים קלוב, אַ יערלעכע דער־שיינונג. איז עס באמת גוט, טאַקע זייער גוט: זאָל טאַקע פֿאַרצייכנט ווערן, לזכּרון, די אַלע קהל'שע און קולטור טעטיקייטן, פֿון אונדזער שטאַרק וואַקסנ־דיקן ישוב. האָבן מיר דען איצט אָן אַנדער ייִדישע שריפֿט, דאָ אין שטאָט, וואָס זאָל עס טאָן? . . . קומט אייך דערפֿאַר אַ גרויסן יישר כּוח.

איך בין ניט קיין יוצא מן הכּלל. אַ ייִד ווי אַלע ייִדן, מיט מיטינגען [illegible]ערליי: אַלגעמיינע מיטינגען, קאָמיטע מיטינגען און סתם מיטינגען . . . מע [illegible] קהל'ט זיך ב"ה. ביי אונדז אויף אַלע פֿראָנטן . . . אָבער, אַז איך קום אין [illegible], כ'טרעט נאָר אַריבער די שוועל: ווערט מיר ממש וואַרעם אויף דער [illegible]. דאָ רו איך מיר אָפּ . . . נישטאָ דאָ קיינע פּאַרטיי־מחלוקת'ן, קיינע [illegible]ליטישע אַמביציעס, קיין באַצאָלטע באַאַמטע אָדער די אַזוי גערופֿענע [illegible]שאַב האָלדערס". מע פֿרעגט ביי דיר ניט אויף קיין פּאָליטישן פּאַספּאָרט; [illegible] דער קלוב איז אַן איבערפּאַרטייאישע קולטור אינסטיטוציע. איז ווען [illegible] קומט אַהין, ווייסט ער אַז ער קומט צו אַ ייִדישער געזעלשאַפֿט, כּדי [illegible] הערן אַ ריין ייִדיש וואָרט.

[illegible] לאָזט מיר אייך זאָגן אַז, כ'האָב באמת הנאה פֿון די שבת־צו־נאַכטן: [illegible] פֿייגעלע פֿאַניץ זינגען, אירע האַרציקע פֿאָלקס לידער איז באמת אַ [illegible]. רויזענבלאַטס קלוגע רייד, און זיינע שטילע לירישע לידער באַ־[illegible] דיין געמיט און דערהויבן דיין שטימונג. און אַזוי מיט די אַנדערע [illegible] קינסטלער, וואָס טרעטן אויף אין קלוב.

[illegible] איז תּמיד אינטערעסאַנט צו הערן אונדזער איבערגעגעבענעם טוער, [illegible] פֿון קולטור קלוב חבר פֿרידלאַנד. ער מאַכט אָפּט דערקלערונגען [illegible] גוטע טואונגען, פֿון דעם און יענעם חבר, און זיך אַליין דערמאָנט [illegible] און אונדזער חבר קאַפּעלאָף, דער פֿינאַנץ סעקרעטאַר, אַן ענער־[illegible]מישער מענטש, אַן אויפֿריכטיקער מאַנער און טוער. און די [illegible]ברים און חברות, וואָס שטייען נאָענט ביי דער פֿירערשאַפֿט. מיט [illegible]בסטזיכטלאָזע טוער קען אַן אָרגאַניזאַציע וואַקסן און בליען. און [illegible] טאַקע האָט דער קלוב אָנצואווייזן אויף ממשות'דיקע דערגריי־[illegible] אייגענער פּרעכטיקער בנין, אַ פֿיינע ביבליאָטעק, גייסטרייכע [illegible]דישע קולטור סביבה, אַ באַשטענדיקן ייִדישן עולם, וואָס קומט [illegible]ונען, אין זיין מאָדערנעם בית־המדרש . . .

[illegible] טאַקע אַ מדרגה און אַ דערהויבונג.

[illegible] — זאָלן געשטאַרקט זיין די הענט פֿון די פּיאָנערן בויער פֿון [illegible] קלוב, פֿון וועלכן איך האָב דעם כּבוד צו זיין אַ מיטגליד. [illegible] די בעסטע וואונטשן:

יוסף שפּיגעלמאַן

מיט חברה גרוס:

דער לאָס אַנגעלעסער יידישער קולטור קלוב, די איינציקאַרטיקע קולטור הויז, באַוואוסט, אָבער ליידער נאָך ניט קאַפּירט פון אַנדערע יידישע קהילות אין אַמעריקע, שטייט פעסט אין היגן קולטור לעבן, אַ דאַנק די געניטע הענט פון זיינע פירער. אַ יאָר גייט אַוועק, אַ יאָר קומט, און אָט שוין 26 יאָר פון פאַרדינסטפולע דערגרייכונג.

דער קולטור קלוב איז אַזוי פאַרוועבט אין אונדזער קולטור לעבן, אַז ער קען מיט רעכט אָנגערופן ווערן „יידישע קלויז" וואָס האָט נאָר אָנגענומען אַן אַנדער פאָרם: מע קומט צו אַ שבת אָוונט אָדער אַ יום טוב פייערונג אין קלוב מיט גרויס דערוואַרטונג צו זעטיקן דעם גייסטיקן הונגער.

ווינטש איך אייך פאַרן קומענדיקן יאָר אַ סך כוח, אויסצוברייטערן דעם גייסטיקן איינפלוס אויך אויף ווייטער און ספּעציעל אויסאיבן די השפּעה אויף דער יוגנט וואָס נויטיקט זיך אין דעם אַממערסטן.

ראוז באלאט.

איך באַגריס דעם ל. א. יידישן קולטור קלוב צו זיין זיבן און צוואנציקסטן יאָר פון זיין עקזיסטענץ.

איך וויל אויך האַרציק באַגריסן און בענטשן אַלע די וועלכע טראָגן צו די שווערע אַרבעט אונערמידלעך מיט אַזוי פיל ליבע, געדולד און איבערגעבנקייט.

איך קען זאָגן באמת, אַז איך פיל זיך געהויבן צו געהערן צו אַזאַ אינסטיטוציע.

דער קלוב איז פאַר מיר מיין גייסטיקער שבת-ווינקל, מיין נמשה-יתרה-דיקייט וואו איך לעב זיך אויס.

מיט מיין טיפער אַכטונג און דרך-ארץ צו אַלע די וועלכע מאַכן מעגלעך אַז אַזאַ אינסטיטוציע זאָל עקזיסטירן, בלייב איך אייער:

סערעה מענדעל.

דערשינענע אויסגאַבן פון ל. א. יידישן קולטור קלוב

בולעטינען (ניט פּעריאָדישע)

„חשבון" — צום אויפבוי פון נייעם בנין. 120 זייטן — 1946.
ידיעות. 12 זייטן — 1948.

„סטודיאָ", קונסט אַלבאם — צו דער דערעפענונג פון דער ביבליאָטעק. 40 זייטן — 1949.

„חשבון", צום 25 יאָריקן יובילײ פון ל. א. יידישן קולטור קלוב. 104 זייטן — 1951.

אין אנדענק

פון די חברים און פריינט וואָס דער טויט האָט זיי פון אונדז אַוועקגעריסן דעם יאָר.

פיטער מ. קאהן ע"ה

ביז דער לעצטער מינוט פון זיין פאַרביק לעבן, האָט פּ. קאהן נאָך אַלץ אָנגעהערט און אַקטיוו געווען, ביי פאַרשיידענע פאָלקס אָרגאַניזאַציעס: אין [illegible]ר. רינג, אין נאַציאָנ. אַרב. פאַרבאַנד, אין יידישן קולטור קלוב. געווען פאָר־[illegible]ער פון הסתדרות, פון דער „אוניווערסיטי אָיי דזשודאַאיזם", יידישע ביבלי־[illegible]טעק ביים קאָמיוניטי קאָנסול, מיטגליד אין „ייוואָ" קאָמיטעט און איז כסדר [illegible]מען געווען מיט געזעלשאַפטלעכע קולטורעלע און צדקה טואונגען.

פּ. קאהן איז געווען אַ געטרייער אָפּנעמער פון יידישן און הברעאישן [illegible] פון אַלע צייטשריפטן און זשורנאַלן. ער איז כסדר פאַראינטערעסירט [illegible] אינם פולסירנדיקן יידישן לעבן סיי דאָ און סיי אין ישראל. ער איז [illegible] געוואָרן דער געוויסן פון דער היגער יידישער קהילה, צו וועמעס פשוט [illegible] וואָרט — אָן פליטערלעך, די יידן אין ל. א. האָבן אין אים געזען [illegible] אויפריכטיקן, ערנסט קעמפערישן רעפּרעזענטאַנט פון זייערע נאָענטע [illegible]ן און אידעאַלן. ערע זיין אָנדענק.

י. לעוויט ע"ה

[illegible] דעם 9טן אויגוסט איז פון אונדז אַוועקגעריסן געוואָרן דער באַ־[illegible]קטיווער קולטור עסקן, אר. רינג טוער, פאַרוואַלטער פון היגן [illegible]", י. לעוויט. ער איז אַלט געווען 67 יאָר. לעוויט איז געבוירן [illegible] אַ קליין שטעטעלע ביי ווילנע. אין זיין פריער יוגנט ווערט ער אַ [illegible] אַמעריקע איז ער אָנגעקומען מיט 44 יאָר צוריק. מיט צוויי [illegible] באַזעצט ער זיך אין ל. א., וואו ער איז ביז זיין טויט געווען [illegible] אַלע יידיש סאָציאַליסטישע, טרייד יוניאָניסטישע באַוועגונגען. [illegible]עכער אַרבעטער פאר דעם דואַרטי סאַניטאַריום, אַן אַקטיווער [illegible] „ייוואָ" און איז באַשעפטיקט געווען אין אַלגעמיין מיט אַ סך [illegible] און קולטורעלע ענינים. די יידישע לאָס אַנדזשעלעס וועט [illegible] דעם פאַרלוסט פון דעם אויפריכטיקן, ענערגיש איבערגעגע־[illegible] י. לעוויט. ערע זיין אָנדענק.

[illegible] דעם אָנדענק פון דוד געבין, חנה קאפּלאַן, הערי פּוירסקי, [illegible] און ליבע פרידמאַן, מיטגלידער און פריינט פון קלוב.

הזכרה אָוונט נאָך ישראל אָסמאַן

מיטוואָך אָוונט, דעם 3טן יוני, צום יאָר נאָכן טויט פון דעם באַוואו
קולטור עסקן און שריפטשטעלער ישראל אָסמאַן, איז איינגעאָרדנט געוו
אַ הזכרה אָוונט, פון קלוב און די משפחה פון פאַרשטאָרבענעם.
ס'דיידן ביים געדענק אָוונט די חברים: ה. רויזענבלאַט, י. פרידלאַנד
א. טאַניס. מיט פאַרלייענונגען פון אָסמאַנס שאַפונגען זיינען אויפגעטר
בנימין צמח און שלמה טוזמאַן.

צו שלושים נאָך לאה קאַפּעלאָוויטש-האָפּמאַן

מאָנטיק אָוונט דעם 31טן מערץ איז דורכגעפירט געוואָרן אַן אָוונט
שלושים נאָך דער באַוואוסטער דיכטערין לאה קאַפּעלאָוויטש-האָפּמאַן.
אָוונט אין איר אָנדענק, האָבן זיך באַטייליקט די פאָלגנדיקע קאָלעגן שרי
שטעלער: ה. רויזענבלאַט, מלכה טוזמאַן, מאַטעס דייטש, כאַוער פּאַוער, ב
קודלי, ל. בערקאָוויטש און י. פרידלאַנד.

די נייעסטע דערשינענע ביכער פון לאָס אַנגעלעסער שרייבער

אין פאַראַיאָריקע אויסגאַבע פון „חשבון" האָט א. סופר אין זיין אַרט
„לאָס אַנגעלעס און דאָס יידיש בוך", אונדז געבראַכט אַ גענויע רשימה
דערשינענע ביכער אין לאָס אַנגעלעס, אין משך פון 1916 ביזן יאָר 1951
דער סך-הכל האָט זיך באַוויזן: 45 שרייבער. 34 ביכער לידער, 39 פּר
3 מוזיק ביכער, 3 פאָלקס דיכטער און פון מאָדערנע דיכטער און 3 קו
אַלבאָמס (זע זשורנאַל „חשבון" פון 1951).
מיר ווילן צוגעבן צו דער רשימה די נייעסטע ביכער פון יאָר 1952.
יחזקאל א. מ. בראַנשטיין: „געהיים שטאָט", אַן עסיי איבער אברהם ס
קעווערס שטאַרקער פּאָעמע „געהיים שטאָט", אַרויסגעגעבן אין מעקסיק
59 זייטן.
פון זעלביקן מחבר איז איבערזעצט און צונויפגעשטעלט געוואָרן אַ קל
נע אַנטאָלאָגיע פון דריי יאַפּאַנישע פרויען דיכטערינס. די קליינע זאַמל
איז אַרויסגעגעבן געוואָרן אין מאָנטרעאַל, מיט דער הילף פון דער דיכטער
איידא מאַזע.
מאַטעס דייטש — „מאַנדל ברויט-יידיש" מיט אַ שער בלאַט פון באַקאַ
מאָלער מ. זאַלאָטאַראָוו, אַרויסגעגעבן פון מחבר, 112 זייטן.
משה ווייסמאַן — „פון בריסק ביז סעמיאַטיטש" אויטאָביאָגראַפיש. פ
לאַג „פּראָוו אַליין". 136 זייטן .
א. כראַבלאָווסקי — „פאָלק אָדער שבט" פריילאַנד בראָשורן בי
אָטעק אַרויסגעגעבן פון דער „פריילאַנד ליגע" אין מעקסיקע.
ב. דיאַמאַנדשטיין — פאַבלען — פאַרלאַג „ליטעראַרישע העפטן"
זייטן, 1952.

אונזערע האַרציקע ברכות

דער לאָס אַנגעלעסער יידישער קולטור קלוב

חבר און חברה

יוסף שפּיגעלמאַן